

PAROLE

Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistyksen jäsenlehti

Joulukuu 2022 • nro 4 (352) • 91. vsk

JÄÄKÄRISÄÄTIÖ

Sisällys

Pääkirjoitus: Jääkärijuhlien syksy.....	3
Jääkäriperinteen vaalijat juhlivat 50-vuotispäiviäänkenraalisalin kristallikruunujen kirkkaassa valossa	4
Vuosikokous pidettiin pikatahdissa Mainilan laukausten vuosipäivänä	7
Kolumni: Vesa Valtonen	9
JP27:n perinneyhdistys Helsinki-Uusimaa osasto juhli 30-vuotissyntymäpäiviään riehakkaasti Bottalla.....	10
Sotilasunivormut palasivat Korttesjärvelle yhdeksän vuoden tauon jälkeen – Jääkäriseminaari palasi normaalijärjestykseen koronan jälkeen.....	12
Epäonnistuneet kiinteistöbisnekset katkaisivat Erik Jernströmin loistavasti alkaneen sotilasuran.....	14
Vuosikokouskutsu	18
JP27:n päällikön majuri Maximilian Bayerin tarinalla juhlittiin 50-vuotiaista JP27:n Perinneyhdistystä Turussa.....	19
Vuonna 2007 aloitettu hanke saatiin satamaan – Yrjönkadun ”Uusi metsätoimisto” sai muistolaattansa	22
Hohenlocktedtin Vesitornimuseo 20 vuotta.....	24
Finnentag 2023 Hohenlockstedtissa – teemana sotilaskoti	25
Jääkäri liikkeen historiaa filatelian keinoin	26
Kalterijääkäri rakensi itselleen mausoleumin Spalernajan vankisellinsä mallin mukaan....	28
Aarne Sihvon muistikirjojen värikkäät vaiheet	30
Kolumni: Jukka Knuuti.....	33
Panssarilaivojen perinneyhdistys Saksassa vaalimassa jääkäreiden merellistä perinnettä.....	34
Loimaan jääkärimuistomerkki täytti 55 vuotta.....	39
Opin paljon historiaa jääkärikanslian aineistoa arkistoidessa.....	40
Tapahtumia, onnitteluja ym.	41
Kirjeitä toimitukselle.....	43
Ilmoituksia.....	44
Kirjallisuutta.....	45

Kannen kuva: Jääkärilippu Hohenlockstedtissa Jääkärimuistomerkillä. Lippuvartion ovat asettaneet reserviläiset. Pekka Sillanpää huomautti, että reserviläisillä on väärä varustus – miekkojen kanssa tulee käyttää maavoimissa harmaata paraatipukua. Kuva Jukka Knuuti.

Kaikki myytävät tuotteet löytyvät kotisivujen verkkokaupasta

<https://jp27.fi/verkkokauppa/>

Ennen joulua tilaus on tehtävä 13.12. mennessä.

Jääkärijuhlien syksy

Tämä syksy on ollut jääkärijuhlien aikaa. Juhlakauden aloitti lokakuussa JP27:n perinneyhdistyksen Helsinki-Uusimaa osasto 30-vuotissynttäreillään. Kun helsinkiläiset juhlivat lokakuussa Ostrobotnialla, pidettiin koko yhdistyksen 50-vuotispäivät marraskuussa Katajanokan Kasinon kenraalisalissa.

Molempien tilat liittyvät elimellisesti jääkäreihin. Liikkeen perustava salainen kokous pidettiin Ostrobotnian kassahuoneessa. Nyt tila tunnetaan Jääkärihuoneena, millaiseksi se on myös sisustettu. Katajanokan kasino taas toimi pitkään jääkäreiden ja myös heidän perheidensä kokoontumis- ja juhlapaikkana. Siitä muistuttaa Jääkärikabinetti aiheeseen liittyvine muistoesineineen. Ja myös rakennuksen tärkein tila, Kenraalisali, viittaa vahvasti jääkäreihin. Salin seiniä komistavista yhdeksästä kenraalimuotokuvista peräti kuusi esittää jääkärikenraaleja. Kenraalisali on itse asiassa Jääkärikenraalisali.

Jääkäriperinnettä on vaalittu muutenkin kuin juhlien. Helsinki-Uusimaa osasto sai päätökseen vuosikausia vireillä olleen hankkeen: muistolaatan kiinnittämisen Yrjönkatu 25:n seinään. Talossa sijaitsi aikanaan Uusi metsätoimisto. Nimestä huolimatta konttorissa ei tehty puutavarakauppaa, vaan hoidettiin jääkärien värväämistä.

Osana perinneyhdistyksen juhlia oli toisen pitkäaikaisen hankkeen valmistuminen: Perinneyhdistys ja Jääkärisäätiö saivat oman historiikin. Tärkeän kirjan merkitystä lisää se, että sitä tehtiin osin talkootyönä: jokainen alaosasto kirjoitti kirjaan kuvauksen omasta historiastaan.

Syksyn juhlissa oli ilahduttavaa niitä kohtaan osoitettu kiinnostus. Kun Helsinki-Uusimaa osasto alkoi suunnitella vuosijuhlaansa, otettiin ensin tavoitteeksi 30 henkeä, jonka perusteella alettiin neuvottelut ravintolan kanssa. Neuvotteluja piti tuon tuostakin jatkaa, kun ilmoittautuneita tuli aina vaan lisää. Onneksi Ostrobotnian juhlasali on suuri tila. Niinpä siellä lopulta oli jääkärimenun merkeissä juhlimassa 88 jääkäriperinteen vaalijaa.

Uuden metsätoimiston muistolaatan paljastukseen hankittiin paikalle sotilaskotiauto kahvitarjoilua varten.

Tulihan sotilaskotikin Suomeen jääkäreiden mukana. Väkeä alkoi kertyä juhlapaikalle niin, että järjestäjät olivat huolissaan, riittävätkö munkit. Niitä kun oli tilattu 50 kappaletta. Juuri ja juuri riittivät.

Katajanokan Kenraalisalin täytti perinneyhdistyksen ja säätiön yhteisessä juhlassa 120-päinen juhlayleisö.

Väkeä olisi siis kiitettävästi liikkeellä. Mutta se ei muuta sitä, että jääkäriperinnettiike kaipaa täydennysmiehiä ja -naisia. Jäsenmäärä on laskenut 100-vuotisjuhlien mukanaan tuomasta jäsenbuumista parisataa henkeä. Valtaosa heistä on jättänyt perinnettiikkeen siirryttyään tuonilmaisiin, kuten puheenjohtaja on todennut. Kun hallituksen kokouksissa käydään läpi jäsenraportteja, lähes jokaisen poistuneen kohdalla lukee: kuollut.

Ja tuonaikaiseen siirtyminen tulee lähivuosina yleistymään. Jäsenistä on 75 vuotta täyttäneitä suunnilleen yhtä paljon kuin alle 50-vuotiaita. Se tarkoittaa, että tarvitsemme uusia jäseniä. Perinneyhdistyksen puheenjohtaja toteaa toisaalla tässä lehdessä, että tavoitteemme ei ole jäsenmäärän kasvattaminen mahdollisimman suureksi, vaan jääkärien perinnön vaaliminen. Näin tietysti on, mutta ilman uusia jäseniä jääkäriperinteen vaalijoiden määrä vähenee.

Pääkaupunkiseudulla asuvana olen päässyt näkemään Helsinki-Uusimaa osaston toimintaa. Se on ollut vireää ja aktiivista, kuten jo edellä on tullut todettua. Osaston johtokunta on uusiutunut ja nuorentunut. Siltä on lupa odottaa toimeliaisuutta, mikä yleensä merkitsee myös asiasta kiinnostuneiden määrän kasvua ja potentiaalisia jäseniä. Sama tietysti koskee kaikkia muitakin alaosastoja, joiden toimintaa en vastaavasti yhtä hyvin tunne.

Mutta voimme olla äärimmäisen tyytyväisiä JP27:n perinneyhdistyksen tämän syksyn toimintaan. Ei muuta kuin kohti uusia seikkailuja.

Hyvä me!

Jukka Knuuti

Jääkäriperinteen vaalijat juhlivat 50-vuotispäiviään kenraalisalin kristallikruunujen kirkkaassa valossa

Jääkäripataljoona 27:n perinneyhdistys ja Jääkärisäätiö viettivät yhdessä 50-vuotisjuhliiaan 26. marraskuuta perinteisessä Katajanokan kasinon kenraalisalissa Jääkärikenraalien muotokuvien valvovien silmien alla. Kristallikruunujen alla pöydissä istui 120 henkinen juhlayleisö. Loistetta lisäsivät rintapielen kunniamerkkirivit. Kaaderilaulajat hoitivat musiikkipuolen. Juhlapäivän ohjelmaan kuului myös perinneyhdistyksen ja säätiön yhteisen historiikin, ”Jääkäriperinteen vaalijat”. Ja kuinka ollakaan Iltalehti oli täysin tietämättä 50-vuotisjuhlista, tehnyt erikoislehden jääkäreistä

Olemme tänään juhlapäivänä pitäneet perinneyhdistyksen toimintasuunnitelmakokouksen ja juhlistaneet 50-vuotishistoriikin julkaisua, totesi perinneyhdistyksen puheenjohtaja Vesa Valtonen toivottaessaan juhla- väen tervetulleeksi

Onnistunut historiikkiprojekti on vahva todiste säätiön ja perinneyhdistyksen erinomaisesta yhteistyöstä. Kolme vuotta sitten julkaistiin Jääkärien 100-vuotisjuhlallisuuksien huipentumana mittava tietoteos ”Suomen jääkärit – itsenäisytemme kärkeijoukko”. Kirjan nimi kuvaa erinomaisesti jääkärien merkitystä itsenäisytemme takuumiehinä sortovuosista aina viimeisimpiin itsenäisyystaisteluihimme. Isänmaan asioissa tarvitaan aina rohkeutta - ja toisinaan myös ripeitä toimia.

Tämän päivän jääkärien perinnön kärkeijoukkona toimivat perinneyhdistyksen jäsenet. Ilman puuhakkaita yhdistysaktiiveja ja rivijäseniä meillä ei olisi järjestäytynyttä toimintaa ja mieleenpainuvia tapahtumia kunnioittamassa jääkärien arvokasta perintöä, sanoi Valtonen.

Emme anna itsenäisyyden edelläkävijöiden soihdun sammua, sanoi Vesa Valtonen tervehdyssanoissaan. Kuva Paavo Mikkonen.

Jääkärien tarina on iätön ja ikuisen, tarina rohkeudesta ja epäitsekyydestä vailla vertaa. Emme anna itsenäisyyden kärkeijoukon soihdun sammua. Soihdun kantavat tänään ja tulevaisuudessa jääkärien perinnön kärkeijoukon, perinneyhdistyksen jäsenten, jäntevät käsivarret. Työmme tukena on suomalaisten vahva maanpuolustustahto, joka sekin ammentaa voimaansa jääkärien esimerkistä, sanoi puheenjohtaja.

Kaaderilaulajien esityksissä olivat jääkäriperinnetilaisuuden pakolliset Sam Sihvon ”Elon mainingin korkeina käyvät” ja tietysti Jääkärimarssi. Euroopan tämän päivän sotaan yleisön johti laulu ”Oi Ukraina”.

Illan ruokalista oli asianmukainen: alkupaloina kenraalittaren salaattia ja savustettua poronpaistia. Pöydissä is-

tui aika monta kenraalitarta. Pääruo- kaa Mannerheimin kuhaa nautittiin Mannerheimin katsellessa muotoku- vastaan. Holsteinin jälkiruoka liittyi- kin suoraan jääkäreihin: sijaitsehan Hohenlockstedt Schleschwigin-Hol- steinin osavaltiossa.

Kun jääkäri- nuoret alkoivat olla viisikymppisiä

Alkoi tuntua vähän hassulta, kun sanottiin lapsille, että isä ja äiti menevät jääkäri- nuorten kokoukseen, vaikka nuorimmat meistä alkoivat olla 50-vuotiaita. Juhliin valmistuneen perinneyhdistyksen ja jääkärisäätiön historiikin kirjoittanut Pasi Kesseli siteerasi juhlapuheessaan Paul Vossia. Voss oli aikanaan Parolen haastat- telussa kertonut, miksi Jääkäri- nuor-

Kenraalisali on Jääkärikenraalisali

Katajanokan kasinon Kenraalisali on itse asiassa Jääkärikenraalisali. Seiniä komistavissa muotokuvissa on kuusi jääkärikenraalia: Erik Heinrichs, Lennart Oesch, Erkki Raappana, Harald Öhqvist, Hugo Österman ja Väinö Valve. Lisäksi on Mannerheim ja Nenonen sekä huomattavasti myöhempää aikakautta edustava Lauri Sutela.

Pääpöytä. Vasemmalta Sami Sihvo, Tuula Laatikainen, Vesa Valtonen, Kari Heiskanen ja Anja Voss. Kuva Paavo Mikkonen.

ten nimi muutettiin 50 vuotta sitten JP27:n perinneyhdistykseksi.

Jääkärisäätiön perusti Jääkäriliitto niinikään 1972. Jääkärisäätiön hallitukseksi valittiin aluksi Jääkäriliiton johtokunta. Säätiön hallituksen ensimmäinen puheenjohtaja oli Jääkäriliiton johtokunnan puheenjohtaja, jääkärieversti, vuorineuvos Olli Paloheimo.

1970-luvulla perinneyhdistyksen ja Jääkärisäätiön toimintamuodot ja -tavat vakiintuivat. Jääkäriinuoorten aloittamia kevät- ja syysretkiä jatkettiin, keväällä järjestettiin vuosikokous ja vuosikokousillallinen ja lopputyöperhejuhla. 1970-luvulla perinneyhdistys aloitti myös matkat Hohenlockstedtiin. Jääkäriinuooret ry oli tehnyt jo yhden matkan Hohenlockstedtiin helluntaiviikonloppuna vuonna 1969. Kaikkiin mainittuihin tilaisuuksiin kutsuttiin myös jääkä-

reitit ja jääkäriinrouvia. 1970-luvulla alkoi myös perinneyhdistyksen paikallisosastojen perustaminen, ensimmäisenä näistä Vaasan osasto vuonna 1976. Tänäpäin perinneyhdistyksellä on 16 osastoa, joiden toiminta-alueet kattavat lähes koko Suomen.

50-vuotiaat perinneyhdistys ja Jääkärisäätiö voivat tänäpäin aika hyvin. Säätiön varallisuus mahdollistaa perinneyhdistyksen tukemisen, ja perinneyhdistyksellä ja sen osastoilla on intoa perinneyhdistykseen. Eräs haaste perinneyhdistyksellä on kuitenkin edessään. Jäsenistö ikääntyy. Vaikka jäsenmäärä on edelleen yli 1 700, määrä ei riitä, jos mukaan ei saada myös nuoria. Perinneyhdistys ei ole tämän haasteen edessä yksin. Samanlainen tilanne on lukuisilla muillakin jäsenseuroilla. Miten siis saadaan yksilökeskeiset ihmiset mukaan yhteisölliseen toimintaan aikana, jolloin

Tervehdykset aloitti kunniapuheenjohtaja Sami Sihvo. Hän täyttää 13. joulukuuta 90 vuotta. Kaikki lukijat yhtynevät onnitteluihin. Kuva Jorma Ignatius.

Pertti Laatikainen jakoi tunnustusta yhteistä työtä tehneille. Kuva Paavo Mikkonen.

erilaisia harrastuksia on tarjolla lähes rajattomasti, ja ihmisten vapaa-ajan käytöstä on kilpailtava?

Lopuksi hieman tänäpäin julkaistavasta kirjasta Jääkäriperinteen vaalijat. Kirjan kirjoittamiseen kului kaksi vuotta. Kirjan tärkeimmät lähteet ovat olleet perinneyhdistyksen ja Jääkärisäätiön arkistot, Parole-lehdet ja haastattelut. Perusrakenne on kronologinen päälukujen jakautuessa vuosikymmeneihin, mutta alaluvut ovat

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Jatkuu edelliseltä sivulta.

Viisi miestä ja viisi pienoisyäkärilippua. Oikealta Markku Aherto, Pekka Rautalahti, Pasi Kesseli, Arno Hakkarainen ja Jukka Knuuti. Kuva Raimo Latvala.

120 juhluvierasta täytti sopivasti kenraalisalin. Kuva Raimo Latvala.

Historiikki julkistettiin osana juhlaa

Perinneyhdistyksen historiikki "Jääkäriperinteen vaalijat" julkistettiin juhlapäivänä. 368 sivuisen nelivärikuvitetun teoksen on kirjoittanut eversti evp. Pasi Kesseli. Jokainen osasto oli talkoissa mukana kirjoittaen oman "historiikkinsa". Jokainen perinneyhdistyksen jäsen saa oman kirjansa paikallisosastojen jakamana.

temaattisia teemojen vaihdellessa sen mukaan, mikä niiden merkitys oli omassa ajassaan. Kirjan alkuun kirjoitin tiiviin esityksen jääkärien tukioorganisaatioista ennen perinneyhdistystä ja säätiötä ja viimeinen luku tarkastelee aikaa jääkäri liikkeen 100-vuotisjuhlien jälkeen. Tällä rakenteella pystyin seuraamaan sekä perinneyhdistyksen toiminnan kehittymistä että Jääkärisäätiön varallisuudessa tapahtuneita muutoksia. Kirjan tärkeimmät liitteet ovat perinneyhdistyksen ja Jääkärisäätiön hallitukset niiden olemassaolon aikana. Liitteiden alkuvuosissa on jonkin verran aukkoja, koska lähteissä on puutteita, sanoi Kesseli.

Tervehdykset aloitti perinneyhdistyksen kunniapuheenjohtaja Sami Sihvo.

Jääkärisäätiön tervehdyksessä säätiön hallituksen puheenjohtaja Pertti Laatikainen keskittyi jakamaan kiitosta perinneliikkeen hyväksi työtä tehneille. Kiitos osoitettiin perinneliikkeen arvokkaimmalla huomionosoituksella, pienoisyäkärilipulla. Laatikainen pohti, onko olemassa sääntö, että lippuja voidaan jakaa korkeintaan kuusi kappaletta vuodessa. Nyt niitä jaettiin viisi kappaletta. Jukka Knuuti sai lipun tunnustukseksi kohti 15 vuotta vapaaehtoistyönä hoitamaansa Parolen päätoimittajana. Arno Hakkarainen palkittiin mm. perinneyhdistyksen pitkäaikaisena varapuheenjohtajana. Pasi Kesseli oli juuri saanut valmiiksi perinneyhdistyksen ja säätiön historiikin. Pekka Rautalahti oli aktiivinen alaosastoja perustettaessa. Viides lippu meni Markku Ahertolle. Hän on perinneyhdistyksen hallituksen jäsen, johtaa perinneyhdistyksen alaosastoa ja ollut myös oikeasti jääkäripataljoonan komentaja.

Kiitosten jakamisen jälkeen viivytettiin vielä kenraalisalissa tuttujen kanssa rupatellen tai poikettiin jääkärikabinetin baariin ennen poistumista marraskuun pimeään ja kylmään iltaan.

TEKSTI: Jukka Knuuti

Vuosikokous pidettiin pikatahdissa Mainilan laukausten vuosipäivänä

Puheenjohtaja Vesa Valtonen totesi kokousta avatessaan, että on Mainilan laukausten vuosipäivä. Juhlapäivän runsaan ohjelman vuoksi toimintasuunnitelma- ja vaalikokous vietiin läpi nopeutella aikataululla. Mm. tavanomaiset osastojen katsaukset jäivät pitämättä.

Asioita nuiji tehokkaasti pöytään kokouksen puheenjohtajaksi valittu Paavo Mikkonen.

Vesa Valtonen valittiin jatkamaan puheenjohtajana seuraavan kaksi-vuotiskauden.

Erovuorossa olevien hallituksen jäsenien valinnasta jouduttiin äänestämään. Näin kokouskahvit saatiin juoda rauhassa ääntenlaskijoiden tehdessä työtään. Helena Miettinen (Helsinki-Uusimaa) äänestettiin jatkoon ja uusiksi jäseniksi tulivat Pekka Sillanpää (Helsinki-Uusimaa) ja Martti Porvali (Keski-Suomi).

Hallituksessa jatkavat vuoden 2023 loppuun varapuheenjohtaja Arno Hakkarainen (Helsinki-Uusimaa) sekä jäsenet Markku Aherto (Lappi), Terhi Hakola (Pirkanmaa) ja Raimo Latvala (Vaasa).

Pikakäsittelyllä ja ilman keskustelua hyväksyttiin myös perinneyhdistyksen strategia 2030.

Juhlavuoden kunniaksi palkittiin runsaskätisesti yhdistyksen hyväksi toimineita henkilöitä

Perinneyhdistyksen kunniajäseneksi kutsuttiin Leena Ovaska ja Marja-Liisa Crockford.

Pertti Laatikaiselle luovutettiin Perinneyhdistyksen pienoislippu. Timo Airaksinen ja Kirsi Rasinen saivat perinneyhdistyksen standaarin.

Kultaisen jäsenansiomerkin saivat Kaisa Liljeberg (numero 67), Maire Suvanto (68) ja Marjo Tuomaranta (69).

Paavo Mikkonen puheenjohti kokouksen tunnetulla tehokkuudella. Jorma Ignatius antaa neuvoja sihteerille Tiina Kiiskelle. Kuva Jukka Knuuti.

Jorma Hakala luovutti Perinneyhdistyksen puheenjohtajalle Vesa Valtoselle oman ison jääkäripatsaan. Hän sanoi haluavansa varmistaa, ettei patsaalle kävisi kuten Ragnar Nordströmin jääkäripatsaalle. Se oli Hagelstamin huutokauppalistalla vielä hävyttömän alhaisella hinnalla. Valtosen hallussa patsas on turvassa ainakin parikymmenen vuoden ajan, sanoi Hakala. Kuva Paavo Mikkonen.

Jääkärisäätiön puheenjohtaja Pertti Laatikainen onnittelee vastaanotolla perinneyhdistystä. Onnitteluja vastaanottamassa puheenjohtaja Vesa Valtonen ja varapuheenjohtaja Arno Hakkarainen. Kuva Paavo Mikkonen.

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Jatkuu edelliseltä sivulta.

Hopeisen jäsenmerkin saivat Hannu Kosunen (168), Matti Pesonen (169), Heikki Hinkkanen (170) Rauni Schleutker (171), Antti Airila (172), Jorma Hanhiala (173) ja Alpo Mäkinen (174)

Pronssisen ansiomerkin saivat Gerro Grundmann (169), Henrik Späre (170), Sami Kinnarinen (171), Tero Paukkeri (172), Oula Asteljoki (173), Tarja-Riitta Jokela (174), Ville-Pekka Jokela (175), Tapani Koivula (176), Pekka Laitila (177), Manne Mourujärvi (178), Ari Mure (179), Hannu Varrio (180), Timo Vuolio (181) ja Miikka Lahtinen (182).

TEKSTI: **Jukka Knuuti**

Jääkärimuseosta Korttesjärvellä huolehtiva Hanna Rieck kävi onnittelemassa päiväsankariyhdistystä ja johtoa Vesa Valtosta ja Arno Hakkarasta. Kuva Paavo Mikkonen.

Osastojen yhteyshenkilöt

Osasto	Nimi	Puhelin	Sähköposti
Etelä-Karjala	Ignatius Jorma K.O.	040 503 6499	etela-karjala@jp27.fi
Etelä-Pohjanmaa	Passi Juhani	050 322 3469	etela-pohjanmaa@jp27.fi
Helsinki-Uusimaa	Sillanpää Pekka	040 749 0666	hki-uusimaa@jp27.fi
Kainuu	Kinnarinen Tero	050 496 6456	kainuu@jp27.fi
Kanta-Häme	Kiviniemi Pertti	0400 846 956	kanta-hame@jp27.fi
Keski-Suomi	Porvali Martti	040 937 9008	keski-suomi@jp27.fi
Kuopio	Seppo Räihä	040 591 4611	kuopio@jp27.fi
Kymenlaakso	Mikkonen Paavo	044 550 9375	kymenlaakso@jp27.fi
Lappi	Aherto Markku	0400 823 520	lappi@jp27.fi
Länsi-Pohja	Esko Risto	040 501 4131	lansi-pohja@jp27.fi
Oulu	Jyrki Ristiluoma	0500 391241	oulu@jp27.fi
Pirkanmaa	Tulosmaa Timo	040 744 0565	pirkanmaa@jp27.fi
Päijät-Häme	Jouko Pekka	040 516 1018	paijat-hame@jp27.fi
Satakunta	Kyrövaara Hannu	040 732 5360	satakunta@jp27.fi
Vaasa	Raimo Latvala	050 358 0274	vaasa@jp27.fi
Varsinais-Suomi	Vuontela Kyösti	0500 910 402	varsinais-suomi@jp27.fi

Kolumni • Vesa Valtonen

Jääkärien perinnön kärkijoukko

Toimintansa puolta vuosisataa juhliivat Jääkäripataljoona 27 perinneyhdistys ry ja Jääkärisäätiö saivat syntymäpäivälahjaksi komean historiikin. Onnistunut kirjaprojekti on vahva todiste säätiön ja perinneyhdistyksen hyvästä yhteistyöstä. Viiden vuosikymmenen sitoutuminen jääkärien perintöön on varmistanut Jääkäripataljoona 27 tarinan ja jääkäriliikkeen syntyyn johtaneiden ihanteiden vaalimiseen jääkärien itsensä väistyttyä tuonilmaisiin.

Kolme vuotta sitten julkaistiin jääkärien 100-vuotisjuhlallisuuksien huipentumana mittava tietoteos ”Suomen jääkärit – itsenäisyytemme kärkijoukko”. Kirjan nimi kuvaa erinomaisesti jääkärien merkitystä itsenäisyyden takuumiehinä sortovuosista aina viimeisiin itsenäisyystaisteluihimmme. Viime vuosisadan alun aktiivinen vastarinta, aktivistit ja monet muut isänmaan edun kaiken muun edelle asettaneet kansalaiset mahdollistivat itsenäisyyden kärkijoukon syntymisen. Isänmaan asioissa tarvitaan rohkeutta – ja toisinaan myös ripeitä toimia sekä laajempaa kannatusta.

Samalla tavoin koen tämän päivän perinneyhdistyksen aktiivijäsenten vaikutuksen, jääkärien perinnön kärkijoukkona. Ilman puuhakkaita yhdistysaktiiveja ja rivijäseniä meillä ei

olisi järjestäytynyttä toimintaa ja mieleenpainuvia tapahtumia kunnioittamassa jääkärien arvokasta perintöä. Laadukkaat luennot, jääkärien eri vaiheiden merkkivuosien muistaminen, kuten pääjoukon kotiinpaluun juhlat, ovat vakiinnuttaneet paikkansa jääkäriäatteen vaalijoiden kalentereissa. Oma väki löytää näihin tapahtumiin edelleen, ja asia olisi tuki hyödyllinen laajemmallekin yleisölle.

Tulevaisuudessa jääkäritapahtumiin tarvitaan myös uusia kuuli-joita, jotta viestimämme sanoma saisi laajempaa kaukupohjaa. Sillä vahvistetaan myös suomalaisten maanpuolustustahtoa. Tämän vuoksi perinneyhdistys on valinnut tämän vuosikymmenen strategiaksi jääkärien tarinan saatavuuden tai tavoitettavuuden kehittämisen. Julkaisujen ja osin luetteloimattoman materiaalin digitointi ja jakaminen erityisesti tutkijoiden käyttöön lisää jääkärien tarinan tunnettuutta.

Viestinnässä perinneyhdistyksen tavoitteena on valmistaa tietopaketteja eri kohderyhmille. Menneinä vuosikymmeninä on jo tuotettu valtava määrä laadukasta aineistoa, joten pelkästään niiden parempi saatavuus voi tuottaa myönteisiä tuloksia nopeastikin.

Strategiassa valmistellaan vaihtoehtoja myös jäsenistön kartuttamiseksi ja vähintään yhtä tärkeänä aktiivijäsenten säilyttämiseksi tulevaisuudessa. Perinteisessä jäsenhankinnassa kiinnitetään erityistä huomiota asevelvollisiin ja opiskelijoihin. Osallistumista tilaisuuksiin varuskunnissa ja maanpuolustusjärjestöjen tapahtumissa pyritään lisäämään sekä kehittämään seminaaritoimintaa ylioppilaskuntien ja opiskelijajärjestöjen kanssa. Myös verkostomaista kannatusjäsenyyttä pohditaan, jotta vähemmän perinteistä mediaa käyttävät voisivat päästä osallisiksi tapahtumista ja digitoiduista aineistoista.

Pohjimmiltaan perinneyhdistyksen ja sitä tukevan säätiön tavoite ei ole jäsenmäärän kasvattaminen mahdollisimman suureksi, vaan jääkärien perinnön vaaliminen. Jääkärien tarina on iätön ja ikuinen, tarina rohkeudesta ja epäitsekkydestä vailla vertaa. Emme anna itsenäisyyden kärkijoukon soihdun sammua. Sitoutuneiden varsinaisten jäsenten merkitys on tässä edelleen ratkaiseva. Soihtua kantavat tänään ja tulevaisuudessa jääkärien perinnön kärkijoukon, perinneyhdistyksen jäsenten, jäntevät käsivarret.

JP27n perinneyhdistys Helsinki-Uusimaa osasto juhli 30-vuotissyntymäpäiviään riehakkaasti Bottalla

Helsinki-Uusimaa osaston perustamisesta tuli 10. lokakuuta kuluneeksi täsmällisesti 30 vuotta.

Maanantaille osunut juhlapäivä ei näkynyt verottavan juhlaa laisinkaan. Paikalle oli saapunut 88 juhlavierasta. Tunnelma, ruoka, ohjelma ja ihmiset olivat kaikki ensiluokkaisia. Onnea Helsinki-Uusimaa osasto ja juhla-vieraat!

Vaikka olemme Perinneyhdistyksen suurin osasto, emme olleet aiemmin viettäneet varsinaisia vuosijuhlia. Ajattelimme johtokunnassa, että loppuvuodesta tilanne lienee jo suosiollinen ja aika otollinen. Niinpä päädyimme tarkalleen tuohon alkuperäiseen perustamispäivään 10. lokakuuta, huolimatta siitä että se osui maanantaille.

Paikaksi valikoitui jääkärihistorian kannalta tärkein rakennus Ostrobotnia ja sen upea Juhlahuone. Varovaisesti asetimme tavoitteeksi saada paikalle 40 ihmistä. Juhlien lähestyessä ilmoittautumisten vauhti kiihtyi, ja jouduimme useaan otteeseen pyytämään lisää istumapaikkoja. Lopulta juhliin ilmoittautui peräti 88 asiasta kiinnostunutta.

Yhdessä Bottan palvelualttiin henkilökunnan kanssa olimme sopineet kevennetyn version heidän Jääkärimenustaan. Jääkäritunnelmaa vahvistamaan saimme Jääkärikanstia erilaisia jääkäripatsaita sekä pöytälipuja koristeiksi. Käsiohjelman väliin oli laitettu yllätykseksi osaston saksalaisvahvistuksen Gero Grundmannin suunnittelema juhralogo. Tarkkaan harkituilla asetteluilla ja yksityiskohdilla halusimme viestittää miten paljon arvostimme sitä, että niin suuri määrä jäseniämme oli valmis käyttämään maanantai-iltansa ollakseen yhdessä jääkärihengessä.

Juhlahuoneen takana olevaan Chydenius-kabinettiin muodostimme

Bottan juhlasalissa riitti tilaa 88-päiselle juhlayleisölle. Jokainen pöytä oli täynnä.

perinneköydät, joihin asettelimme monenlaista aineistoa ja esineistöä osaston vuosikymmenten varrelta. Näin juhlan aikana juhla-vieraat pystyivät tutustumaan osaston vaiheikkaaseen historiaan.

Ihmiset olivat juhlan parasta antia. Uskomme, että jokaisella oli jotakin annettavaa. Aika uskomaton juttu, kun selvisi että juhlassa oli paikalla peräti kahdeksan jääkäriin lasta. Hauskaksi tunnelma muodostui juhlan aikana, kun esitellyn kuuden jälkeläisen tarinan jälkeen yleisöstä ilmoitettiin ensin yksi ja sitten vielä toinen jälkeläinen lisää. Heitä olivat: Sihvoja Sami, Liisa ja Mirjami, Ann-Sofi Lindberg, Marja-Liisa Crockford, Hannu Pohjanpalo, Carita Korpela ja Seppo Kivelä.

Saimme tutustua myös tärkeisiin sidosryhmiin. Edustajat olivat paikalla niin perinnejoukko-osastoistamme Uudenmaan jääkäripataljoonasta everstiluutnantti Annukka Ylivaara kuin Vaasan rannikkojääkäripataljoonasta komentaja Atte Löytönen. Jääkäri liikkeen perustaneista osakunnista oli paikalla Etelä-Pohjalaisesta

osakunnasta yksi ja Nylands Nationista peräti kolme henkilöä.

Kaaderilaulajat toivat tilaisuuteen musiikkilahjansa: *Jääkärimarssi* ja *Oi Ukraina* eivät jättäneet ketään kylmäksi.

Parolen pitkäaikainen päätoimittaja Jukka Knuuti piti napakan, historiallisen ja mieltä ylentävän juhla-puheen. Tässä siitä vain tärkeimpiä pointteja. Kiitos kaikille teille, jotka tulitte ja teitte tilaisuudestamme juhlan. Jääkäriperinteiden vaalimisessa kohtaamiset ovat niitä mieliinpainuvimpia. Myös tämä juhla ja siellä lausutut ystävälliset ja viisaat sanat saavat meidät kasvamaan ihmisinä ja jääkäriperinteen vaalijoina. Meillä on upea historia ja perinteet, alkäämme unohtako niitä jatkossakaan.

Jukka Knuuti kertoi perinneyhdistyksen historiaa puheen muotoon käärittynä

Jääkäripataljoona 27:n perinneyhdistys. Mikä se on? Aika usein saa selittää, että pidämme yllä tietoisuutta ja muistoa niistä nuorista miehistä, jotka lähtivät vapaaehtoisina ensimmäisen

maailmansodan aikana Saksaan. He menivät hankkimaan sotilaskoulutusta tarkoituksenaan irrottaa Suomi Venäjän imperiumista.

Samalla kertaa pitää kertoa perinneyhdistyksen taustasta ja historiasta. Se kun on ainutlaatuinen, kuten niin moni muukin asia jääkäriliikkeessä ja sittemmin jääkäriperinneliikkeessä.

Jääkäreillä itsellään oli Jääkäriliittonsa ja heidän puolisoillaan omat organisaationsa. Jääkäreiden jälkeläisetkin järjestäytyivät ja perustivat sotien jälkeen Jääkärinuoret-järjestön. Kun nuorimmat jääkärinuoret alkoivat täyttää 50 vuotta, todettiin, että tarttis tehdä jotain.

1972 Jääkärinuorten tilalle perustettiin JP27:n perinneyhdistys. Jääkärinuorten jäseneksi oli hyväksytty ainoastaan jääkärien jälkeläisiä. Nyt päätettiin, että jäseneksi voitiin ottaa myös muita, kuin jääkäreiden tyttäriä ja poikia. Jäsenyydelle asetettiin kuitenkin tiukat kriteerit. Jäsenyyden ehtona olivat jääkäri-ihanteiden hyväksyminen. Se merkitsi, etteivät myöskään jääkärien jälkeläiset olleet automaattisesti kelvollisia uuden yhdistyksen jäseniksi. Jäseneksi voitiin hyväksyä myös henkilöitä, joilla ei ole verisiteitä jääkäreihin, mikäli he ovat toiminnallaan osoittautuneet perinneyhdistyksen jäsenyyden arvoisiksi.

Jäsenyysperusteiden laajentaminen oli kaukaa viisas. Ilman sitä meitä tuskin olisi täällä tänään näin monta. Mahdollisesti ei olisi juhlaa lainkaan. Perinneyhdistyksen Helsinki-Uusimaan osaston johtokunnassa Helena Miettinen ja Annele Bystroff ovat ainoita, joilla on jääkäriin veriperintöä.

Vaikka olemme alaosastoista suurin ja ehkä kauneinkin, mutta vanhin emme ole. Helsinki-Uusimaa oli perustettuna järjestyksessä kahdeksas alaosasto. Nimeltään se oli aluksi Pääkaupunkiseudun osasto, mutta nykyinen nimi omaksuttiin neljä vuotta myöhemmin. Miksi pääkaupunkiin tuli alaosasto niin myöhään? Toisin kuin muualla maassa, Helsingissä jääkäriperinteelle olivat puitteet olemassa. Jääkärit tapasivat toisiaan, jääkärirouvilla oli oma yhdistyksensä ja perinneyhdistystä edeltäneillä

Kiitoksen aika. Osaston jäseniä ei ole palkittu käytössä olevilla palkinnoilla vuosikausiin, joten siitä syystä nyt tämä ruhtinaallinen määrä ansioituneita. Palkitut yhteiskuussa. Osaston plakaatti Kimmo Kiiveri. Osaston korkein huomionosoitus, jääkärisuojeluskunnan pienoislippu: Hannu Pohjanpalo, Helena Miettinen, Jukka Knuuti, Annele Bystroff, Eija Paananen, Kari Heiskanen. Pertti Laatikainen, Mark Aretz, Deutsche Botschaft Helsinki, Juha Torkkeli, Uudenmaan jääkäripataljoona, Vaasan rannikkojääkäripataljoona, Nylands Nation, Etelä-Pohjalainen Osakunta. Perinneyhdistyksen kunniakilpi: Sami Sihvo, Liisa Viranko, Marja-Liisa Crockford, Arno Hakkarainen. Kultainen jäsenansiomerkki: Marjatta Berg. Pronssinen jäsenansiomerkki Teemu Lahtinen. Pienoisjääkäripatsas: Heikki Hult.

jääkäriunuorilla oli omat rientonsa ja tapaamisensa. Ja näitä kaikkia yhdisti jääkärikanslia Pohjoisranta 20.

Kunnianosoitukset Hietaniemen Jääkäripaadelle palasivat viime talvena vuosien takaiselle tasolle. Väkeä on paikalla kuin vanhaan hyvään aikaan. Kiitos Pekan aktiivisen tiedottamisen.

Meillä on takanamme hieno historia. Historiaan ovat siirtyneet monet tekijät. Päällimmäisinä tulevat mieleen Erkki Sillanpää, Henrik Lagus ja Kari Talvitie. Heistä Henrik toki vielä viettää seniorielämää.

Mutta tarinat ovat historiaa ja tänään on tänään. Nyt on uudet toimijat. Pekka Sillanpää, Helena Miettinen, Annele Bystroff, Joel Sjögren ja muut ovat tehneet hienoa työtä järjestäessään tämän juhlan.

Mitä jos kiittäisimme huutamalla heille Kiitos, Kiitos, Kiitos.

Illan loppupuolella taustalle laitettiin pyörimään diashow, jossa näytettiin valokuvia tapahtumista ja merkittävistä henkilöistä. Esityksen viimeinen osio esitteli mm. Annele

Juhlan aikana saattoi käydä katsastamassa jääkärihuonetta. Sieltä kaikki alkoi, sillä huoneessa pidettiin noin 20. marraskuuta 1914 jääkäriliikkeen perustava kokous.

Bystroffin isoisän jääkärimajuri Juho Antti Timosen tarinan.

TEKSTI: **Helena Miettinen** ja **Pekka Sillanpää**, Helsinki-Uusimaa osaston johtokunta

KUVAT: **Jyri Bystroff**

Sotilasunivormut palasivat Korttesjärvelle yhdeksän vuoden tauon jälkeen

Jääkäriseminaari palasi normaalijärjestykseen koronan jälkeen

Aikanaan Jääkäriseminaarissa nähtiin aina sotilasunivormuja, kun Pohjanmaan sotilassoittokunta soitti avaukseksi Jääkärimarssin. 2013 jälkeen univormut katosivat, kun soittokunta lakkautettiin. Nyt univormut palasivat kuvaan, kun Porin prikaatista seminaariin osallistui näyttävä joukko upseereja. Jääkäriseminaari, järjestyksessä 24, jääkäriperinnetiläkkeen suurin vuotuinen tapahtuma palasi normaaliaikaan koronan aiheuttamien häiriöiden jälkeen.

Seminaarin paikka oli muuttunut, mutta ei kauas: Perinteisen liikuntatalon viereen oli koronatauon aikana valmistunut komea Korttesjärven yhtenäiskoulu, jonka juhlasali toimi seminaaritalana. Satakunta jääkäriperinteen harrastajaa kuuli esityksiä jääkärihistorian uusista tuulista fl.tri. Matti Lackmanin kertomana. Harri Jernström kertoi isoisästään Hauptzugführer Erik Jernströmistä. Tapani Tikkala puolestaan kertoi von Essenin perheen roolista jääkärihistoriassa. Rooli olikin moninainen, sillä siihen sisältyi niin värväystä kuin jääkäriksi lähtemistä. Ja ei ole jääkäriseminaaria ilman torvisoittoa. Siitä vastasi Härmanmaan musiikkiopiston puhallinorkesteri Aku Rouhiaisien johdolla.

Olen täällä kahdessa roolissa Jääkäripataljoona 27:n perinneyhdistyksen puheenjohtajana mutta myös Porin prikaatin komentajana, sanoi Vesa Valtonen tervehdyksessään seminaarille. Porin prikaati on teidän joukko-osastonne, sillä Porin prikaatin vastualue ulottuu tänne asti, hän sanoi.

Valtosen mukana oli kymmenkunta prikaatin upseeria, joilla oli monenvärisiä kauluslaattoja: jääkäreiden vihreitä, tykkimiesten punaisia, pioneerein violetteja ja huollon sinisiä. He edustivat Porin prikaatin viittä joukkoyksikköä, Pohjanmaan jääkä-

Univormuja Jääkäriseminaarissa vuosien jälkeen. Porin prikaatin upseerien komea rivi. Kuva Mao Lindholm.

ripataljoonaa, Satakunnan jääkäripataljoonaa, Satakunnan tykistörykmenttiä, Satakunnan pioneeri- ja viestipataljoonaa sekä Varsinais-Suomen huoltopataljoonaa.

Univormuja ei jääkäriseminaarissa olekaan juuri näkynyt sitten kevään 2013, kun vuoden lopulla lakkautettu Pohjanmaan sotilassoittokunta esiintyi seminaarivälillä viimeistä kertaa.

Valtonen lupasi, että Porin prikaati näkyy komeasti Vaasassa ensi vuonna 25. helmikuuta, kun juhlietaan jääkärien paluun 105-vuotisjuhlia.

Matti Lackman kertoi tutkimuksistaan niin Moskovan kuin Tukholman arkistoissa tekemistään tutkimuksissa. Moskovan tuliaisina oli tietoja jääkäreiden kotiinpaluun jälkeen Saksaan jääneiden jääkäreiden suunnitelmista. Jääkäripataljoonaan perustetun työläisjääkäreiden toimeenpanevan komitean pöytäkirjat ovat Moskovassa, mikä kertoo miesten poliittisesta suuntautumisesta.

Tukholman arkistojen salaisuuksia Lackman väläytti sen verran, että suomalaisten ja ruotsalaisten välisissä

keskustelussa oi esillä ajatus, että Venäjältä irtautunut Suomi liitettäisiin takaisin Ruotsiin. Omillaan ja itseenäisenä Suomen ei uskottu tulevan toimeen.

Porin prikaati on teidän joukko-osastonne, totesi JP27:n perinneyhdistyksen puheenjohtaja Vesa Valtonen, joka on myös Porin prikaatin komentaja. Kuva Mao Lindholm.

Auditorion eturivissä lähinnä istuvat Magnus Lindholm, Hanna Rieck, vt. kaupunginjohtaja Liisa Salo sekä kaupunginhallituksen puheenjohtaja Teemu Takala. Kuva Mauri Jokela

Lackman lupasi kirjoittaa puheistaan tiivistelmän, kunhan hän marraskuussa tapahtuvan Pariisin käynnin jälkeen on saanut täydentävää tietoa jääkärihistorian uusista tuulista. Tämä kirjoitus tulee Parolen numeroon 1/2023.

Harri Jernströmin esitelmä antoi vastauksen siihen, miksi jääkäreistä nopeimmin uraa luonut Erik Jernström jätti sotilasuran jo 1924. Itse olin aavistellut, että syynä oli tuon vuoden ”upseerikapina”, jääkäriupseeriden joukkoirtisanoutuminen sotaväestä. Syy oli kuitenkin proosallisempi: Jernström oli ryhtynyt tekemään kiinteistöbisnestä, missä hän ei ollut yhtä etevä kuin upseerina. Presidentti K.J. Ståhlberg oli Jernströmin vaimon sukulainen ja vihjasi, ettei mies voi palvella korkeassa upseeritehtävässä, jos raha-asiat ovat hunningolla.

von Essenien sukua tutkinut Tapani Tikkala kertoi laajasti Esseneiden roolista jääkäri liikkeessä. Isä von Essen oli ollut kirkkoherrana Korttesjärvellä, mikä Tikjalan arvion mukaan selittää, miksi juuri Korttesjärveltä lähti niin paljon nuoria miehiä jääkäreiksi. Yhdeksän von Essenia toimi jääkäri-värväreinä ja kolme lähti jääkärikoulutukseen.

Sekä Jernströmin että Tikjalan esitys von Esseneistä on Parolen numerossa 1/2023.

TEKSTI: Jukka Knuuti

Ruotsalaiset olisivat halunneet Venäjästä irtautuvan Suomen osaksi Ruotsia puskuriksi Venäjän suuntaan, sanoi Matti Lackman. Kuuntelijana Harri Jernström. Kuva Mao Lindholm

Seminaarien päätteeksi on aina paneelikeskustelu, niin nytkin. Pöydän takana vasemmalta Vesa Valtonen, Harri Jernström, Matti Lackman sekä Tapani Tikkala. Kuva Jukka Knuuti

Epäonnistuneet kiinteistöbisnekset katkaisivat Erik Jernströmin loistavasti alkaneen sotilasuran

Erik syntyi 1.10.1886 Haminassa kenraalimajuri Alarik Jernströmin perheeseen. Isä toimi Haminan Kadettikoulussa Venäjän kielen opettajana ja perhe asui kasarmialueella. Lapsuus oli onnellinen, leikittiin tyypillisiä rosvo- ja poliisileikkejä. Arkeen kuului paljon ulkona olemista ja urheilua, seurattiin kadettikoulun harjoituksia ja opittiin venäläiset äkseerauskäskyt. Molemmat veljet olivat kadetteja ja eno kenraalimajuri Venäjän armeijassa, joten ei ollut sattumaa, että Erik sai paljon sotilasvaikutteita nuoruudessaan. Myös hän halusi tulla suomalaisiksi sotilaaksi.

Tärkeä teos Erikille oli Nordensvanin runsaasti kuvitettu kirja Ranskan ja Saksan vuosien 1870-71 sodasta. Hän luki kirjaa innokkaasti ja jonka vaikutuksesta hänestä tuli jo lapsena Saksan sotilasmahdin ihailija.

Siihen aikaan ei ollut tinasotilaita, mutta taitavana piirtäjänä Erikin veli Arne piirsi lukemattomia paperisotilaita, joille tunnusomaista oli suuri pää, siksi niitä kutsuttiin Storskallarna. Näillä Erik leikki. Jokaisella sotilaalla on oma nimi ja ammatti. Erik kirjoittaa myöhemmin, että näillä Isopäillä oli jopa kasvatuksellista merkitystä hänen nuoruudessaan, koska hahmoilla oli usein maailmanhistoriasta lainattuja nimiä ja tutustuttivat Erikin erilaisiin yhteiskuntamuotoihin.

Erikin isä hankki omistukseensa 1890 luvulla appivanhempansa fajanssipajan ja sahan Suotniemeltä läheltä Käkisalmea. Isän jäätyä eläkkeelle Kadettikoulusta vuonna 1900 perhe asettui asumaan Suotniemelle. Erik oli tuolloin 13 vuotias ja oli nyt ikinnellinen saadessaan asua luonnon keskellä ja viettää ulkoilmaelämää.

Erik piti Suotniemeä elämänsä parhaimpana paikkana. Hänen paras kaverinsa oli tilanhoitaja Erkki Kivijärvi, Suomussalmelta kotoisin oleva 45 vuotias vähäpuheinen metsänvartija.

Erik Jernström oli lapsesta alkaen kiinnostunut sotilasurasta.

Hän opetti Erikille haulikon käytön ja metsänkänynnin salat. He kävivät joka sunnuntai metsällä. Siellä Erik oppi arvostelukykyä ja aloitteellisuutta.

Pehtoorin merkitys oli suuri, hän opetti Erikille Suomen kielen ja paljon suomalaisista kansanpiirteistä. Tällä tuli olemaan suuri merkitys myöhemmin jääkärikoulutuksen aikana ilmaantuneiden miehistön ongelmien selvittelyssä.

Kun isä kuoli 1904, jouduttiin tila myymään velkojen kattamiseksi, Erikin elämä meni pirstaleiksi. Perheestä oli tullut nyt köyhä.

Venäläistämistoimet tekivät Erikistä aktivistin

1900-luvun alussa Suomessa oli valalla venäläistämistoimenpiteet. Kotietsinnät ovat yleisiä, myös Erikin kotona. Jopa isän hautajaisissa sanartarit ja poliisit seurasivat, jos jotain maanpetoksellista sanottiin. Kädet nyrkissä Erik vannoi tällöin kosto.

Tässä Venäjä-vihassaan Erik oli melkoisen radikaali. Hän osallistui esim. aseiden välitykseen Venäjälle,

C.O. Nordensvanin kirja Saksan-Ranskan 1870-71 sodasta teki Erik Jernströmistä jo lapsena Saksan sotilasmahdin ihailijan.

oli suurlakon aikana Viipurin oppikoulujen lakkokomitean ruotsinkielisenä sihteerinä ja jopa tunkeutui hovioikeuden istuntoon vaatimaan myös hovioikeutta ryhtymään lakkoon.

Kouluaikanaan Erik harrasti juoksua ja hiihtoa, missä hän pääsi usein mitalisijoille. Olipa hän eräänä talvena Suomen Urheilulehden palstoilla Suomen paras mieshiihtäjä 10 kilometrin matkalla: aika 33 minuuttia ja muutama sekunti päälle. Myöhemmin Erik kiitti hyvää terveyttään lapsuuden ulkoilmaelämästä, nuoruuden metsästyretkistä, alkoholivapaasta kodista ja sen terveistä elämäntavoista.

Vuonna 1906 hän pääsi ylioppilaaksi Viipurissa ja samana vuonna perhe muuttaa Helsinkiin. Koska Kadettikoulu oli lopetettu eikä sotilasuraa voinut ajatella, valitsee Erik yliopiston. Erik aloitti opinnot Geologian ja geografian laitoksella. Menestyi hyvin ja jo ensimmäisen vuoden lopulla pääsi piirtämään karttoja Geologisella Komissionilla. Jonkun ajan kuluttua hän siirtyi Hydrografiseen Toimistoon ja alkoi tehdä maaperäselvityksiä

Kokemäenjoen valumavesialueella. Käytännössä hänen piti oppia suunnistamaan kartan perusteella ja tekemään havaintoja maastosta. Näistä taidoista oli hänelle paljon hyötyä myöhemmin sotilasuralla.

Erik liittyi Voimaliittoon ja osallistui maisteri Mexmontanin puolisotilaallisiin harjoituksiin yliopiston urheilusalissa sekä osallistui aseiden hankkimiseen järjestölle.

Maailmansodan sytyttyä 1914 tilanne muuttui merkittävästi. Alettiin ihailla Saksan tiedepiirejä, organisatiota ja kulttuurielämää. Suomen itsenäistyminen nähtiin mahdolliseksi Saksan avustuksella jos ja kun Saksa voittaa sodan.

Erik otti aktiivisesti osaa opiskelijoiden toimintaan. Hän osallistui esim. ”maanpetokselliseen” hankkeeseen tehdä selvitys venäläisten linnoitusjärjestelmistä Ruotsin pääesikunnalle ja tapaamisiin joissa pääaiheena oli sotilaskoulutuksen järjestäminen Saksassa.

Kiinnostus sotilasuraan heräsi uudelleen

Tässä tilanteessa Erikin kiinnostus sotilasuraa kohtaan jälleen heräsi eikä hän enää epäröinyt vaan oli valmis jättämään valmistumisvaiheessa olleet opiskelunsa kesken, purkamaan kolmivuotisen kihlauksensa ja lähtemään sotilaskoulutukseen Saksaan.

Erik oli ensimmäisten lähtijöiden joukossa. Heitä oli mm. ystävykset Runar Appelberg, Gabriel v. Bondsdorff ja Erik Jernström. Sattumoisin Erik kohtasi Ruotsin rajalla rajatarkastajana toimivan perhetutun. Tälle hän sanoi, että oli menossa Upsalaan opiskelemaan ja täten hän pääsi rajan yli ongelmitta.

Junamatkalla Erik luki enoltaan saamaansa kirjettä, jonka tämä oli lähettänyt Venäjän rintamalta. Erik mietti mahdollista tilannetta jossa he voivat joutua sotimaan toisiaan vastaa, Erik vapaaehtoisena Saksan armeijassa ja eno venäläisten tarkkaampujien komentajana. Erik pohtii, mitä mieltä hänen enonsa olisi tästä matkasta, ovatko he maanpettureita vai sankareita.

Erik kirjoitti myös runoja

Erlainen puoli Erikissä avautuu hänen kirjoittamissaan runoissa. Niitä hän itseasiassa kirjoitti jo nuoruudessaan. Hänen tyyliinsä oli kansallisromanttinen, suorastaan runebergiläinen. Hän kirjoitti teknisesti taitavasti. Vanhempana kirjoitetuissa runoissa tulee esille kaipuu lapsuuteen ja nuoruuteen ja luontokokemus.

Erik oli niiden ensimmäisten 55 miehen joukossa jotka saapuivat Lockstedtiin 25. helmikuuta. 1915. Leirin komentajana toimi majuri Maximilian Bayer, Saksan korkearvoisin partiojohtaja.

Häntä Erik arvosti korkealle tämän paneutumisessa jääkärien asialle. He olivat hyvä työpäri. Erikin mielestä ensimmäinen Pfadfinder-aika oli opettavaisin vaihe koko hänen sotilasuransa aikana.

Jo kuukauden päästä Erik ylennettiin suomalaisten komppanianpäälliköksi. Erik oli yksi vanhimmista jääkäreistä ja hänellä oli takanaan opintoja yliopistosta. Järjestelijä, systemaattinen ja diplomaattinen. Nämä piirteet mahdollistivat hänen etenemisensä korkeimmaksi suomalaiseksi upseeriksi, Hauptzugfureriksi.

Eräessä Parolen numerossa kerrotaan: Hauptzugführer oli pataljoonan esikunnassa eräänlainen joukko-osaston suomalainen adjutantti. Hänelle kuuluivat asiat, jotka edellyttivät Suomen ja suomalaisten tuntemusta ja molempien kotimaisten kielten taitamista. Hän olikin erittäin tärkeä mies ja hänestä riippui suurelta osin saksalaisten ja suomalaisten yhteistyön toimiminen. Hän oli myös eräänlainen suomalaisten etujen valvoja ja luottamusmies.

Jernström järjesti esimiesalain keskusteluja tyytymättömille

Leirillä elämään kuului välillä toimettomuutta, vallitsi epätietoisuutta, mitä oli tulossa/tapahtumassa, kaikki tämä aiheutti erimielisyyksiä koulutettavis-

Jopa Albert Edelfelt oli kehnut näitä isopäitä, Arne Jernströmin yksityiskohtaisesti piirtämiä karikatyyrejä.

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Jatkuu edelliseltä sivulta..

sa. Myöskään Saksalaiset vaatimukset kurista ja järjestyksestä eivät aina sopineet suomalaisen oikeustajuun jolloin jääkärijohtajat joutuivat tekemään parhaansa saadakseen vastahaikoisimmat jääkärit mukaan. Erik alkoi järjestää henkilökohtaisia keskusteluita, joissa sai purkaa sydäntään. Hän järjesti siis jo tuolloin nykyaikaisia 1:1 esimies-alaiskeskusteluita!

Huhtikuussa 1916 huhut rintamalle lähdöstä toteutuivat, perustettiin 1500 miehen Kuninkaallinen Preussilainen Jääkäripataljoona 27. Rintamakokemuksista saatiin kolmessa paikassa, Misse-joella, Riianlahdella ja Aa-joella.

Kerrottakoon tässä Erikin kuvaus Smardenin taistelusta johon hän osallistui vapaaehtoisena. Vasta nyt osaan yhdistää tarinan harvoin isoisältä kuulemani kertomuksiin jääkäriajoista:

Heinäkuun 24. päivän yöllä pataljoonasta erotetun pioneirikomppanian tehtävänä oli hyökkäyksen yhteydessä hävittää venäläisten asemat. Jernströmin komennuksessa oli joukkue pioneereja. Keskiyöllä lähdettiin hiljaa etenemään kohti venäläisten asemia. Yön hiljaisuus oli ilmiäntunut joukot ja venäläiset avasivat kiivaan tulen. Eteneminen oli pysähtynyt ja komennussanat hukkuneet meluun. Liikkuminen eteen tai taaksepäin oli mahdotonta. Tykkitulo riehui kaikkialla, oli vain ajan kysymys milloin heidän vuoronsa tulisi.

Tällöin Erik päättää toimia ja syöksyy eteenpäin kohottaen hurmioituneena esi-isienvoittoisan sotahuudon: ”Eteenpäin suomalaiset!”. Hänet oli vallannut taistelun hurmio ja tunne että eli nyt elämänsä kenties suurinta hetkeä. Hän jatkoi komentojen huutamista välittämättä siitä kuuliko kukaan häntä. Sitten hän kompastui ojaan ja lensi nurin. Oja tarjosi nyt hyvän suojan kivääriltä vastaan. Hetken huoahdettuaan hän yritti selvittää tilannetta. Missä muut ovat? Erik nauttii hetken synkistä näytelmistä, kuin ilotulituksesta.

Muutaman askeleen otettuaan tapaa muita suomalaisia, yhdeksän pioneeria, samassa ojassa. Saksalaiset olivat

Saksassa Jerström eteni korkeimmaksi suomalaiseksi upseeriksi, Hauptzugführeriksi.

jääneet taakse. Aamu alkoi sarastaa ja oli ilmeistä, että heidän oli palattava. Lähenivät oikeaa sivustaa kun aivan lähellä alkoivat kranaatit räjähdellä. He sööksyivät eteenpäin ja heittäytyivät maahan odottamaan seuraavaa räjähdystä. Sitten uudelleen pystyyn ja eteenpäin. Takana olleet pensaat viskautuivat korkealle ilmaan seuraavasta räjähdyksestä ja lakaisut jäljetömiin sen pensaston, jonka takana he olivat aivan äsken olleet. Millaiselta mahtoiko kuolema tuntua?

Juuri tämän kohdan muistan isoisän kertomana.

Konemaisesti he jatkoivat sööksymistä ja pääsivät läpi ehjin nahoin. Taistelu oli laantumassa ja he ottivat suunnan kohti omia linjoja. Heidät otettiin vastaan tunnustuksen ja kiitoksen sanoin. Eräs saksalainen upseeri ojensi Erikille pikarinsa ja sanoi: ”Vahinko, ettei meillä saksalaisilla ole enempää tuollaisia liittolaisia – Te olette suoriutuneet hienosti tänä yönä”. Tähän Erik vastaa että makasivat koko yön ojassa ja onnistuivat pelastamaan vain oman nahkansa. Johon upseeri vastasi että ei merkitse mitään, venäläiset tekivät sitkeää vastarintaa ja onnistuimme vain yhdessä kohtaa tunkeutumaan heidän puolustusasemaansa mutta venäläiset luulivat joutuneensa saarroksiin ja jättivät kaikki eteenyönnettyt tukikohtansa meille.

Eversti ja prikaatinkomentaja Jernström. Vackert sä !!!

Tässä yhteydessä suomalaiset pioneerit tuhosivat vallatut tukikohdat.

Tämä taistelu oli tärkeä voitto suomalaisille jääkäreille, pataljoonan maine oli pelastettu. Nyt tiedettiin myös, että suomalainen sotilas oli tasavertainen saksalaisten rinnalla. Komppania sai paljon kiitosta osakseen. Smardenin taistelun johdosta Erik sai rautaristin.

Sovitteli Mannerheimin kanssa jääkärireiden roolista sodassa

Kun jääkärit saapuivat Suomeen 25.2.1918, Erik oli korkea-arvoisin suomalainen upseeri. Ensitapaamisessa kenraali Mannerheimin kanssa jääkärimajurit Jernström ja Heinrichs saavat kuulla Mannerheimin suunnitelmista hajottaa jääkärit juuri perustetun kenttäarmeijan johtajiksi ja kouluttajiksi. Järkytys oli suuri, sillä se oli vastoin jääkärien Jernströmin johdolla tekemää yksityiskohtaista suunnitelmaa. Lopulta Jernström ja Heinrichs suostuvat Mannerheimin suunnitelmaan ja onnistuvat suostuttelemaan muut jääkärit hyväksymään ratkaisun.

Myöhemmin käy ilmi, että jääkärien oma ehdotus perustui vaillinaiseen tilannekuvaan. Oli onni, että jääkärit lopulta suostuivat Mannerheimin ehdotukseen.

Muodostettiin 6 rykmenttiä, kaiken kaikkiaan 18 pataljoonaa. Jääkärirykmenttejä komensivat majurit Jernström, v.Bondsdorff, Mandelin, Gadolin, Österman ja Savonius. Mainittakoon tässä vielä, että majuri Ståhlberg sai karjalaisen rykmentin, mutta hän koki pian sankarikuoleman Joutsenon taisteluissa, seikka joka vaikutti Jernströmin tulevaan siviilielämään. Erik Jernström oli vihdoinkin päässyt unelmiensa päämäärään, johtamaan omaa rykmenttiä, 1. Jääkärirykmenttiä.

Sisällissodassa Jernströmillä oli keskeinen rooli Viipurin valloituksessa. Kenraalimajuri Wilkmanin alaisuudessa ryhmä Jernström hyökkäsi kaakosta ja kovien taistelluiden jälkeen sai murrettua punaisten puolustuslinjan ja valkoiset pääsevät tunkeutumaan Viipuriin.

Käänteentekevä tapaus Erikin elämässä oli jääkärimajuri Armas Ståhlbergin kuolema. Tämän isä, liikemies Karl Emil Ståhlberg järjesti Armakselle muistotilaisuuden, johon oli kutsuttu Armaksen jääkäriystäviä, yhteensä seitsemän johtavaa jääkäriä Erik mukaan lukien. Karl Emilin tyttären, 22 vuotiaan Elsan ja 32 vuotiaan Erikin välille syntyi romanssi ja kuukautta myöhemmin vietettiin jo häitä 30. kesäkuuta 1918.

Edellä mainitun Armaksen muistotilaisuuden tuloksena löysi 3 muutaakin jääkäriä tulevan vaimonsa.

Sodan jälkeen vuoden 1919 alussa Erik nimitettiin Vuoristoprikaatin (myöhemmin Jääkäriprikaatin) komentajaksi ja perhe muutti Vaasaan komentajan mahtipontiseen puuhuvilaan Kasarmintorilla. Erik ylennetään everstiksi.

Epäonnistunut kiinteistöbisnes keskeyttivät hienon sotilasuran

Näihin aikoihin Erik alkoi appensa innoittamana kiinnostua kiinteistöliiketoiminnasta ja hankki nopeaan tahtiin kiinteistöjä. Toiminta ei kui-

Muistoja farfarista

Harri Jernström kertoo: Omat muistoni farfarista ovat hyvin rajalliset. Hän kävi muutamia kertoja luonamme Kaukaalla Lappeenrannassa. Muistan elävästi vielä sen, kun sain häneltä 50 penniä näyttäessäni ylpeänä, kuinka osasin ajaa polkupyörällä ilman käsiä. Lisäksi muistuu mieleeni hänen kirjoituspöytänsä sekä taskukello jonka sain häneltä perinnöksi hänen kuoltuaan.

Klaus, innokas ornitologi, muistaa tapauksen valkoisesta variksesta jonka farfar, myöskin lintuharrastaja, oli nähnyt ja yrittänyt ampua kuitenkin osumatta. Ajat ovat muuttuneet. Nykyään lintuharrastajan aseina ovat kiikari ja kaukoputki.

tenkaan ollut menestys ja hän tuli osittain huijatuksi. Velat kasvoivat kasvamistaan. Ei ollut soveliasta, että suomen armeijan korkea upseeri oli konkurssin partaalla. Asiaan puuttui presidentti Ståhlberg joka läksytti Erikiä huolimattomasti hoidetuista liikeasioista ja kehotti tätä jättämään eroanomuksen armeijasta.

Näin Erik erosi armeijan palveluksesta 1924. Askel tunnustetusta everstistä työttömäksi asunnonetsijäksi oli lyhyt.

Perhe ja suku olivat Erikin elämän tukipilareita. Yhteydenpito serkkujen ja sisarusten kanssa oli tiivistä. Jo vuonna 1905 he perustivat serkkuyhdistyksen. Erik ja Elsa saivat viisi lasta.

Suku oli aina tukena, erityisesti huonoina aikoina: asuttiin anopin luona konkurssin jälkeen, ja kun ostettu talo paloi, suku vaatetti lapset. Suku tuli hätiin myös kun vaimo Elsa halvaantui.

Vuonna 1932 Erik alkoi kirjoittaa jääkärikokemuksistaan. Hän toimitti Jääkärit Maailmansodassa-kirjan.

Vuonna 1932 presidentti Svinhufvud, joka oli aina arvostanut jääkärieverstiä, pyysi häntä palaamaan sotilaspalvelukseen. Tuntemattomasta syystä Erik kuitenkin hylkäsi tarjouksen. Jonkinlaista palsamia tämä kuitenkin oli haavoille. Lohdutuksena hänelle myönnettiin eläke.

Talvisodassa Erik palveli Varsinais-Suomen ja Turunmaan suojeluskuntapiirin päällikkönä ja jatkosodassa Lounais-Suomen sotilasläänin komentajana.

Sotien jälkeen hän työskenteli esim. Huhtamäen palveluksessa. Hän jäi eläkkeelle 1956 70-vuotiaana ja kuoli 85 vuotiaana vuonna 1971.

Erik oli sotilas sormenpäitä myöten. Hän oli itse ylpeä sotilaskoulutuksestaan ja menestyksestään. Hän sanoi, että ”minun roolini jääkäriliikkeessä ja vapaussodassa ei päättynyt maisterintutkintoon, vaan everstin titteliin ja paikkaan prikaatinkomentajana. Vackert sä!!!

Erik Jernströmin kunniamerkit.

Kutsu

Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistys ry:n sääntömääräinen

Vuosikokous

pidetään **lauantaina 25.2.2023 klo 10.00**. Sokos Hotel Royal Vaasa, Hovioikeudenpuistikko 18, Vaasa

Kokouksessa käsitellään sääntöjen 5§:n määräämät asiat sekä jäsenten 23.1.2023 mennessä hallitukselle kirjallisesti esittämät asiat.

Ilmoittautumiset vuosikokoukseen **16.2.2023 mennessä** Jääkärikansliaan.

Puhelin: 050 377 8845

Sähköposti: kanslia@jp27.fi

Helsingissä 26.11.2022

Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistys ry
Hallitus

Kallelse

Föreningen Jägarbataljon 27:s Traditioner rf har sitt stadgeenliga

Årsmöte

lördagen den 25.2.2023 kl 10.00. Sokos Hotel Royal Vasa, Hovrättsplanaden 18, Vasa

Vid mötet behandlas de stadgeenliga ärenden som stipuleras i § 5 samt de ärenden som medlemmarna senast den 23.1.2023 skriftligen presenterat för styrelsen.

Anmälningar till årsmötet görs före **16.2.2023** till Jägarkansliet.

Tel: 050 377 8845

e-post: kanslia@jp27.fi

Helsingfors 26.11.2022

Föreningen Jägarbataljon 27:s Traditioner rf
Styrelsen

JP27:n päällikön majuri Maximilian Bayerin tarinalla juhlittiin 50-vuotiaasta JP27:n Perinneyhdistystä Turussa

Turussa keskikesällä järjestettiin jääkäriperinteen ystävien kokoontuminen, kuten vuotta aiemminkin. Perjantaina 1. heinäkuuta järjestettiin Aretzin kesähuvilalla Palvan saarella vastaanotto, jossa vieraita oli muutama henkilö: Eloranta, Kiiveri, Lerkki, Mäkinen, Rahkola, Sillanpää, Vuontela.

Lauantaina Varsinais-Suomen osasto järjesti ravintola Göränin ruokailun jälkeen Forum Marinumilla Mark Aretzin esitelmän ”Majuri Maximilian Bayerin syntymästä 150 vuotta”. Aretzin esitelmä oli erityisen ansiokas ja se kesti reilut puolitoista tuntia. Seuraavassa koonti esityksen yksityiskohdista.

Menestyntä ja varakasta sukua

Bayer oli syntynyt korkeaarvoiseen ja sivistyneeseen perheeseen. Hänen isänsä oli kenraalimajuri Stephan Bayer, joka oli komentanut Badenin neljättä jalkaväkirykmenttiä Ranskan ja Preussin sodassa 1870–1871. Hänen isoisänsä Joseph oli myös upseeri, joka oli Saksan vapaussodassa taistellut Napoleonin vastaan. Bayerin isän äiti puolestaan oli aatelisnainen paronitar von Stengel. Hänen äitinsä isoisä oli juutalainen Israel Mose Henoch, joka oli kauppaneuvos ja menestyvä yrittäjä. Tämän poika Louis Moritz oli kaivoksen johtaja. Hänen vaimonsa Caroline kääntyivät juutalaisuudesta katolilaisuuteen. Kansallissosialistisen näkemyksen mukaan Bayerin äiti Julie oli kuitenkin juutalainen. Kolmannen valtakunnan aikana Bayer olisi puolijuutalaiseksi. Häntä ei olisi karkotettu mutta hän olisi kärsinyt ammatillisesti. Maximilianin vanhemmilla oli lisäksi hyvät yhteydet Badenin suurherttuan perheeseen.

Edellisessä Parolessa 2/2022 kerrottiin Bayerin keskeisistä sotatehtävistä. Afrikan taistelujen ansioista hänelle

Maximilian Bayerin siirtämiseen pois JP27:n komentajan paikalta johti hänen esimiestensä tyytymättömyys siitä, että hän itsepäisesti huolehti oman pataljoonansa eduista. sanoi Mark Aretz esitelmässään. Kuva Pekka Harkia

myönnettiin Preussin punaisen kotkan neljännen luokan ritarimerkki miekoilla, Badenin suurherttuakunnan Zähringenin leijonan ritarikunnan toisen luokan ritarimerkki miekoilla ja sotilasansioritarikunnan neljännen luokan ritarimerkin miekoilla. Näiden lisäksi hän sai Saksan Lounais-Afrikan taistelumitalin. Juhltilaisuuksissa hän sittemmin aina kantoi sodan johdosta lyödyn muistorahan nauhoja viisine metalliplaketteineen, joihin oli piirretty kaikkien voitollisten taistelujen nimet kapinallisia vastaan.

Partioliikkeen ja suomalaisten johtoon

Bayer jäi palkattomalle virkavapaalle 1911–1913. Hän halusi omistautua täysin Saksan partioliikkeen perustamiselle ja kehittämiseksi.

Järjestön nopea kasvu lienee pitkälti Bayerin ansiota. Monet Bayerin kokemuksista Afrikassa olivat myös partiolaisille hyödyllisiä, kuten tiedustelutaito, mutta myös ulkoiset tunnusmerkit kuten Schutztruppen ylös rullattu hatun lieri otettiin partioliikkeessä käyttöön.

Tammikuussa 1915 Bayer sai uuden tehtävän. Hänen piti kouluttaa nuoria turkkilaisia partiolaisiksi. Helmikuussa 1915 hän ehtikin viitoittaa turkkilaisen partioliikkeen perusteet saksalaisen esikuvan mukaan. Tämän saavutuksen takia turkkilaiset myönsivät hänelle Medjidije-ritarikunnan komentajamerkin.

Kuten tiedämme, Bayer sai aivan toisenlaisen partiojoukon kouluttamisen tehtävän jo helmikuussa 2015.

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Jatkuu edelliseltä sivulta.

Suomalaisista koostuvan Pfadfinderkursin johtajaksi sotaministeriö valitsi majuri Bayerin tammikuussa pidetyssä kokouksessa. Ilmeisen voimakkaan kunnianhimonsa, mutta ilmeisesti myös luontaisen idealisminsa kannustamana Bayer antautui koko sydämeästään sille asialle, jonka palvelukseen hänet komennettiin. Kursilla toimi opettajakunnassa Bayerin lisäksi neljä kapteenia. Bayer ei ollut vain taitava ja menestynyt sotilas; hänen humanistinen sivistyksensä oli syvä ja persoonallinen. Hänen jokaisen arveltiin herättävän luottamusta siinä merkillisessä maistereiden ja ylioppilaiden joukossa, jotka olivat saksalaiseen sotilaskoulutukseen ilmoittautuneet – taistelussa yhteistä vihollista, Venäjää vastaan.

Jokainen suomalainen jääkäri muistaa Bayerin niistä monista puheista, kehoitus- ja nuhdesaarnoista, joita hän eri tilaisuuksissa lausui järjestyneenä seisovalle pataljoonalle. Hänessä ilmeni persoonallisuus, joka johdonmukaisuudessaan, energiassaan ja sotilaallisessa päättävyydessään ei voinut olla syvästi vaikuttamatta koontuneisiin sotilaisiin.

Alusta lähtien Bayerin tarkoitus oli kasvattaa joukon kokoa ainakin 2000 mieheen. Tätä saneli pääasiassa poliittiset näkökohdat. Suomen koko kansa haluttiin saada Saksan liittolaiseksi erityisesti saksalaisten silmissä. Tätä vahvistaa Bayerin värvääjille antama käsky lähettää Saksaan miehiä kaikista kansankerroksista. Pelkästään sotilaalliselta kannalta tämä ohje ei ollut tarkoituksenmukainen. Suomen tulevan armeijan kantajoukko olisi kaivannut riveihinsä ennen muuta upseeriainesta.

Tykistö jääkäripataljoonassa oli ennenkuulumatonta

Bayer ajoi tarmokkaasti kenttätykistöyksikön perustamista. Sen liittäminen organisesti jääkäripataljoonaan oli ennenkuulumatonta. Vaikeutta lisäsi se, että vielä suomalaisen pataljoonaan varauksellisesti suhtautuva sotaministeriö oli haluton luovutta-

Bayer ei ollut vain taitava ja menestynyt sotilas; hänen humanistinen sivistyksensä oli syvä ja persoonallinen, sanoi Aretz. Kuva Pekka Harkia

maan toisarvoiseksi katsomiinsa koulutustehtäviin tykistöresursseja, joista oli muutenkin huutava pula. Bayerin ponnistelut johtivat kuitenkin tuloksiin helmikuun lopulla 1916.

Bayer halusi suomalaisesta jääkärijoukostaan pienoiskokaisen operatiivisen yhtymän, jolla olisi jääkäripataljoonan kivääri- ja konekiväärikomppanioiden lisäksi omat pioneerinsa, tykistönsä sekä tiedustelu- ja viestielimensä. Ausbildungstruppe Lockstedt muodosti keväällä 1916 melko itsenäiseen toimintaan kelpaavan taisteluyksikön. Sen miesaineksen poikkeuksellisen korkea taso ja saamansa sodanajan olosuhteisiin nähden perusteellinen koulutus antoi osaston rintamakäyttöön erinomaiset edellytykset.

Pataljoonan mahdollisesta rintamakäytöstä Bayer ilmoitti ensimmäisen kerran tammikuussa 1916. Hän sai innostavilla ja optimistisilla puheillaan rintamalle lähdön kuulostamaan suomalaisille lopulta houkuttevalta alun perin kyteneen tuhon pelon sijaan. Kun Bayer sai Berliinissä ylipuhuttua suomalaisten viranomaisdelegaation anomaan saksalaisia sotilasviranomaisia suomalaisten jääkärien lähettämistä itärintamalle, oli lähtörintamalle sinetöity.

Pataljoonan jatkuvaa käyttöä rintamalla alettiin kuitenkin epämaaraisten huhujen kiertäessä vastustaa

JP27:n komentaja majuri Maximilian Bayer

jääkärijoukoissa. Levottomuus yltyi syyskuun keskivaiheilla, joka alkoi muistuttaa avointa kapinaa. Puhuttiin koko pataljoonan lakosta ja vaadittiin, että joukko siirrettäisiin rintamalta odottamaan parempia aikoja, jolloin se saattaisi ryhtyä ajamaan omia, alkuperäisiä suunnitelmiaan. Vastauksena niskoitteluun kirjoitti Bayer joukoilensa pitkän ja epäonnistuneen nuhetelukirjeen. Kirjeen sijaan olisi joukon sisällä toivottu majurin käyttäneen sotaväen käskemistä ja niskuroinnin kieltämistä.

Bayerin "liika" huolenpito JP27:sta aiheutti siirron länsirintamalle

Tämän seurauksena Bayer järjesti marraskuussa Suomen edustajille har-

vinaisen mahdollisuuden käydä rintamalla. Edustajat kävivät jokaisessa komppaniassa ja saivat osaltaan motivoitua heitä kestämaan taisteluissa isänmaan ja vapausliikkeen nimissä. Joulukuussa Bayer ilmoitti joukkojen siirtämisestä rintaman taakse. Samalla hän onnistui saksalaisten viranomaisten kesken laatimaan uuden määräyksen suomalaisten joukon käyttämisestä vain sotatoimiin, jotka olivat sopusoinnussa vapaaehtoisten omien päämäärien kanssa. Tämä joulukuun päätös oli majuri Bayerin viimeinen aikaansaannos Suomen hyväksi.

4.1.1917 majuri Bayer vapautettiin pataljoonan komentajan paikalta. Hän sai komennettavakseen saksalaisen jalkaväkirykmentin. Seuraavana päivänä hän lausui jääkäreille jäähyväispuheessaan: ”Raskain sydämin jätän teidät, sillä minä olen kiinnittynyt Suomen asiaan, ja tämä pataljoona oli minun iloni.” Siirron taustalla piili tyytymättömyys Bayerin tavoille huolehtia itsepäisästi oman joukkonsa eduista. Kun Bayer oli poissa, jääkärit ymmärsivät, mikä korvaamaton tuki heillä hänessä oli ollut.

Vielä kirjeessään jääkäreille Bayer kirjoitti ylpeydestään olla suomalaisista muodostetun joukon ensimmäinen komentaja. Hän osui oikeaan ennustaessaan, että pataljoona muodostaa Suomen armeijan kanta-joukon. Rakkaaksi käyneen joukon jättäminen oli raskasta, mutta hän ilmaisi sydämessään uskollisuutta ja kiinnostustaan seurata jääkäreiden tulevia vaiheita.

Bayerin menehtymiseen 25.10.1917 liittyi odottamaton taistelutilanteen ulkopuolinen hetki. Tuona aamuna hän oli lähtenyt tiedustelukävelylle sumuisessa säässä. Ei kenenkään maalla rintamien välissä hän sai vihollisen ampuman luodin kaulaansa.

Majuri Maximilian Bayerin asema itsenäisen Suomen armeijan ensimmäisen ydinjoukon komentajana edellytti jo sellaisenaan tunnustusta suomalaisten puolelta. Ei ole mitään aihetta epäillä, etteikö häntä olisi muistettu vuoteen 1918 eläessään korkealla suomalaisella kunniamerkillä.

JP2:n Varsinais-Suomen osaston puheenjohtaja Kyösti Vuontela palkitsi esitelmänpitäjän osaston pöytälipulla. Kuva Pekka Harkia

Ennen esitelmää nautittiin lounas ravintola Göränissa. Kuva Pekka Harkia.

Jääkäriin tytär Maire Suvanto ja JP27:n perinneyhdistyksen puheenjohtaja Vesa Valtonen. Kuva Anja Reunanen

Jonkinlaiseksi korvaukseksi tästä saamatta jääneestä tunnustuksesta jääkärit ja koko muukin Suomi ovat monin eri tavoin pyrkineet ilmentämään harrasta kiitollisuuttaan ja kunnioitustaan jääkäripataljoonan ensimmäistä komentajaa kohtaan.

Jääkärieverstiluutnantti Tuompo sanoi 9.10.1926 Bayerin uudelleen-hautauksessa Mannheimissa: ”Henkilökohtaisesti Bayer ei koskaan pällannut – mutta hengessä hän oli aina jääkärien kanssa.”

TEKSTI: Pekka Sillanpää

Vuonna 2007 aloitettu hanke saatiin satamaan Yrjönkadun ”Uusi metsätoimisto” sai muistolaattansa

Kesällä 1917 perustettiin Helsinkiin Yrjönkatu 25:een ”Uusi metsätoimisto”. Toimistossa ei tehty puutavara-kauppoja, vaan hoidettiin jääkärivärväykseen liittyviä asioita. tarvittiin uusi toimipiste, kun santarmit olivat ”poltaneet” Liisankadulla sijainneen edellisen toimipisteen ”Helsingin Metsätoimiston”. 5. marraskuuta paljastettiin Yrjönkatu 25:n seinään kiinnitetty ”Uuden metsätoimiston” muistolaatta kuorolaulun ja paljastuspuheen säestämänä. Ja seremonioiden päälle nautittiin Sotilaskotiauton tarjoamat munkkikahvit.

Suuren värväyksen aikana muutama ylioppilas hoiti toimintaa osoitteessa Liisankatu 17 ”Helsingin met-

Yrjönkatu 25 on vastapäätä hotelli Tornia, missä sodan jälkeen majaili Valvontakomissio. Muistolaatta on Yrjönkadun puolella kauppakeskus Forumista tulevan käytävän vieressä. Kuva Jukka Knuuti.

sätoimiston” peitenimen alla. Tammi-kuussa 1916 santarmien toiminta oli tehostunut siihen mittaani, että Metsätoimisto tarkastettiin ja sen toiminta loppui, kertoi JP27:n perinneyhdistyksen kunniapuheenjohtaja Sami Sihvo laatan paljastuspuheessa. Toimiston lopettaminen johti koko värväystoiminnan vaikeutumiseen ja jopa loppumiseen joillain paikkakunnilla.

Kesällä 1917 perustettu ”Uusi metsätoimisto” jatkoi Elmo E. Kailan johtamana värväystoimintaa. Se tuki Suomessa komennuksilla liikkuvia jääkäreitä ja antoi heille tehtäviä ja ohjeita tulevista tehtävistä.

Perinneyhdistyksen varapuheenjohtaja Arno Hakkarainen ja Helsinki-Uusimaa-osaston puheenjohtaja Pekka Sillanpää poistavat verhon laatan päältä. Lippua kantaa Tino Johansson. Kuva Nina Schleifer.

Värväystoiminnalle tarvittiin uusi toimipiste, kun santarmit olivat löytäneet Liisankadun ”Metsätoimiston”, sanoi kunniapuheenjohtaja Sami Sihvo paljastuspuheessaan. Kuva Jukka Knuuti.

Helsingin metsätoimisto sijaitsi osoitteessa Liisankatu 17, kunnes sen toiminta paljastui.

Se piti yhteyttä Tukholmassa toimivaan ”Suomen vapautusliikkeen ulkomaan valtuuskuntaan” missä toimi huomattava aktivisti Kai Donner.

Tukholmassa oli myös saksalaisen kapteeni Heldtin toimisto, jonka kautta Uusi metsätoimisto oli yhteydessä Saksassa toimiviin jääkäreihin ja välitti Suomeen päin pataljoona 27:n tilanteesta.

Suomeen oli alettu kesällä 1916 perustaa suojeluskuntia palokuntien tai muiden peitenimien varjolla. Toimistoa johtava Kaila ohjeisti myös suojeluskuntien perustamista ja vapaussodan valmistelua. Niin tulevan vapaussodan johtajien koulutus tuli osaksi toimiston aktiviteetteja. Näin mm. suunnattiin jääkäreitä Pohjanmaalle Vimpelin ja Vöyrin sotakoulujen kouluttajiksi, sanoi Sihvo.

Puheensa päätteeksi Sihvo kiitti yhteistyöstä Asunto oy Jukolan edustajia luvasta kiinnittää laatta talon seinään.

Sihvon puheen jälkeen perinneyhdistyksen varapuheenjohtaja Arno Hakkarainen ja perinneyhdistyksen Helsinki-Uusimaa-osaston puheenjohtaja Pekka Sillanpää poistivat laattaa peittäneen sinisen verhon. Näin oli viety satamaan vuosikausia agendalla ollut laattahanke.

Tilaisuuden musiikkipuolesta vastasi tyttökuoro Laurus. Se esitti Helvi

Laurus-kuoro lauloi Helvi Harisen johdolla ”Kotimaani ompe Suomi”.
Kuva Kimmo Kiiveri.

Sotilaskoti tuli Suomeen jääkärien mukana. Tähänkin juhlahetkeen kuului Sotilaskodin munkkikahvit. Kuva Jukka Knuuti.

Harisen johdolla kaikille tutun ”Kotimaani ompe Suomen”.

Koska jääkärit toivat Saksasta tullessaan mm. sotilaskodit, oli tämänkin suomalaisen maanpuolustuksen merkittävä elementti paikallaan. Kahvia ja munkkeja riitti kaikille, vaikka Pekka

Sillanpää laski huolissaan paikallaolijoiden määrää. Hän päätyi lukuun 45 ja totesi, että munkkeja riittää kaikille. Niitä oli varattu 50 kappaletta.

TEKSTI: **Jukka Knuuti**

Museum am Wasserturm 20 Jahre Hohenlocktedtin Vesitornimuseo 20 vuotta

Lokakuun ensimmäisenä päivänä juhlittiin pyöreät 20 vuotta täyttävää Hohenlockstedtin Vesitornimuseota. Vesitorni oli tärkeä maamerkki jääkäreille heidän palatessaan kasarmeille pitkiltä marsseilta ja taisteluharjoituksista. Jääkäriperinteen harrastajat ovat voineet tutustua pysyvään jääkäreistä kertovaan näyttelyosastoon lähes koko Vesitornimuseon olemassaolon.

Juhlallisuudet järjesti "Verein für Kultur und Geschichte Hohenlockstedt e.V.", eli Hohenlockstedtin kulttuuri- ja historynyhdistys r.y. Yhdistys johtajineen on ollut alusta alkaen tärkeä kumppani Jääkäriperinteiden vaalimisessa, tämä kumppanuus jatkuu vahvana nykyisen puheenjohtajan Elisabeth Ganseforthin johdolla. Hän kiitti juhlapuheessaan lukuisia suomalaisia yhteistyökumppaneita, jotka ovat tukeneet museota sen taipaleen eri vaiheissa.

Hohenlockstedtin kunnan kanssa yhteistyö jatkuu hyvänä. Pormestari Wolfgang Wein onnitteli kulttuuri- ja historynyhdistystä sekä kiitti suomalaisia yhteistyötahoja hyvästä yhteistyöstä.

Jääkärisäätiön tervehdyksen esitti professori Kari Heiskanen. Hän kiitti Hohenlockstedtin kulttuuri- ja historynyhdistystä tiiviistä yhteistyöstä jääkäriperinteen ylläpitämisessä. Heiskanen luovutti Jääkärisäätiön lahjoittaman stipendin museolle jääkäri näyttelyn ylläpitämiseksi.

Jääkäripataljoona 27 perinneyhdistyksen onnittelet museolle esitti yhdistyksen hallituksen puheenjohtaja Vesa Valtonen. Hän lahjoitti museolle julkaisun jääkäritammesta, joka tuotiin 50 vuotta sitten Hohenlockstedtin kunnialehdosta Suomeen. Tammi

Wasserturm eli vesitorni oli tärkeä maamerkki jääkäreille runsaat sata vuotta sitten. Ja niin se on edelleen Hohenlockstedtissä liikuttaessa.

kasvaa elinvoimaisena Säskylän kasarmialueella uusia jääkäreitä tervehtien.

Onniteluja esittivät myös Suomen Jääkärimuseo ja Sotilaskotiyhdistys. Jääkärimuseon intendentti Hanna Rieck kiitti yhteistyökumppaniaan lämpimin sanoin ja taululahjoituksella. Suomen sotilaskotiliiton puheenjohtaja Anne-May Asplund korosti jääkärien merkitystä suomalaisen

Hohenlockstedtin kulttuuri- ja historynyhdistyksen puheenjohtaja Elisabeth Ganseforth ja oikealta Kari Heiskanen, Arno Hakkarainen sekä Vesa Valtonen.

sotilaskotitoiminnan käynnistämisessä Suomessa. Sotilaskotihistoriasta kertova erikoisnäyttely avataan seuraavan Finentagin aikana Vesitornimuseossa. Tämän valmistelu oli yksi keskeinen osa tervehdysmatkan ohjelmassa.

Suomalaisdelegaatioon kuuluivat edellä mainittujen ohella myös perinneyhdistyksen varapuheenjohtaja Arno Hakkarainen ja sotilaskotiliiton toiminnanjohtaja Satu Mustalahti. Paikalla olivat ja valtiolliset onnittelet esitti myös Suomen puolustusasiamies kommodori Misa Kangaste puolisoineen.

TEKSTI: Arno Hakkarainen ja Vesa Valtonen

Finnentag 2023 Hohenlockstedtissa – teemana sotilaskoti

Jääkärien kouluttamisen aloittamisen 108 -vuotismuistotilaisuus järjestetään Hohenlockstedtissa 4.3.2023, viikko Jääkärien Vaasassa järjestettävien kotiinpaluun muistojuhlallisuuksien jälkeen.

Varsinainen – vaikka silloin vielä pienimuotoinen – Finnentag perustettiin Eläinlääkäri Dr. Hein:in aloitteesta 1955. Heinin äiti oli Käthe Schütt. Hänen perheensä omisti Schütt-kahvilan mikä oli 1915–16 jääkärien suosiossa.

Hohenlockstedtin juhlallisuuksiin suomalaiset jääkärit osallistuivat ensimmäisen kerran jo vuonna 1950. Varsinainen JP27 perinneyhdistys sai kunnalta ensimmäisen virallisen kutsun heti yhdistyksen ja Jääkärisäätiön perustamisen jälkeen vuonna 1972. Sen jälkeen jääkäriperinteen vaalijat ovat osallistuneet joka vuosi tilaisuuteen.

Finnentagin suosio on kasvanut erityisesti 2000-luvulla merkittävästi. Tilaisuuksiin on osallistunut 2005 alkaen myös jokainen Suomen puolustusvoimain komentaja kerran toimikaudellaan: 2005 amiraali Juhani Kaskeala, 2010 kenraali Ari Puheloinen, 2015 kenraali Jarmo Lindberg ja 2020 kenraali Timo Kivinen. Seuraavan kerran komentaja nähtäneen vuonna 2025 110-vuotisjuhlissa.

Ensi vuoden erityisteemana on suomalainen sotilaskotitoiminta. Suomen Sotilaskotiliitto valmistelee näyttelyä Hohenlockstedtin kulttuuri- ja historynyhdistyksen museoon ja pitää tilaisuudessa juhlaesitelmän. Tarkoituksena on myös paljastaa muistotaulu Soldatenheim sotilaskodin edustalle. Hohenlockstedtin

Hohenlockstedtin sotilaskoti, Sodatenheim, on toiminut kirkkona, kapakkana, vrastona ja hetken myös sotilaskotina.

sotilaskoti ja sen toiminta on ollut esimerkkinä suomalaiselle sotilaskotitoiminnalle. Toivottavasti tuolloin nähdään myös runsaasti tyylikkäitä, isänmaallisia sisaria Saksassa.

Aikaisemmin 1900-luvulla vielä elossa olleet suomalaiset jääkärit perheenjäsenineen tekivät omatoimimatkoja juhlallisuuksiin ja välillä kesäretkiäkin.

Itse toivon, että Jääkärisäätiön ja JP27 perinneyhdistyksen virallisten edustajien ohella alaosastoissa viriäisi into järjestää omatoimimatkoja Hohenlockstedtiin. Helpoin on lentää Hampuriin, vuokrata sieltä auto ja varata majoitukset lähialueelta, esimerkiksi Izehoen majoitusliikkeistä.

JääkärikanSLiasta ja allekirjoittaneelta saa tukea matkan järjestelyihin. Hohenlockstedtin kulttuuri- ja

historynyhdistyksen puheenjohtajaan, Elisabeth Ganseforthiin, kannattaa myös olla etukäteen yhteydessä. Häneltä saa yksityiskohtaista tietoa ja tukea Hohenlockstedtin jääkärinähtävyyksistä.

Pertti Laatikainen

Jääkärisäätiön puheenjohtaja

Jääkäri liikkeen historiaa filatelian keinoin

Jääkärihistoriaa voi kuvata myös filatelian keinoin. Ari Laitinen on yhdistänyt kaksi harrastustaan, jääkäriperinteen vaalimisen ja filatelian. Hän on tehnyt postihistoriallisen tutkielman jääkäri liikkeestä. Eikä aivan vähäisin tuloksin. Hänen tutkielmansa voitti kultamitalin syksyllä Hämeenlinnassa pidetyssä Tavastex-filatelianäyttelyssä.

Näin Laitinen esittelee kokoelmansa: suomalais-saksalainen sotilaallinen yhteistyö ensimmäisen maailmansodan aikana on postihistoriallinen tutkielma, joka johdattaa tapahtumat sortokausien ja ensimmäisen maailmansodan syttymisen kautta jääkäri liikkeen ja Itämeren divisioonan vaiheisiin.

Kokoelma käsittelee kronologisesti filateelisin ja sitä tukevaa materiaalia hyödyntäen suomalaisten rekryyttien koulutusvaiheet, Jääkäripataljoonan 27:n muodostamisen, jääkäreiden

Ari Laitisen kokoelma on vuosikausien työn tulos. Pääasiassa kirjeistä koostuvan kokoelman materiaalia on saanut toisenkin kerran penkoa antikvariaateista ja filateliatapah-tumista.

käymät taistelut ja valmistautumisen suurta tehtävää varten – paluuta kotimaahan ja Suomen vapauttamiseen. Toisen kokonaisuuden muodostaa Somen vapauttamisen osallistuneen saksalaisen Itämeren divisioonan vaiheet Suomessa vuoden 1918 aikana.

Näyttely on tarkoitus kääntää sak-saksi ja viedä se Hohenlockstedtin

museon jääkäri näyttelyyn. Tähtäin on vuodessa 2024, sillä ensi vuo-den näyttely on varattu sotilaskoti-teemalle. Toki filatelianäyttely näh-dään vastaisuudessa täällä kotimaas-akin.

TEKSTI JA KUVAT: **Jukka Knuuti**

Tässä jääkäri liikettä esittelevässä ruudussa on kaksi harvinaista postikorttia. yhdessä kortissa tammisaarelainen Eric Schauman ilmoittaa Helsinkiin Saksaan jääkäreille postia välittäväksi henkilöksi herra H. Roothin Tukholmasa. Kortin filateelista arvoa lisää Venäjän sensuurin Helsingissä lyömä leima.

2. Jääkriihä **2.1 Jääkripataljoona 27 Kuurimsalla**

Jääkripataljoona 27 Riianlahden rannikolla 12.9. – 13.12.1915

Jääkripataljoona sai 23.8.1915 3 vahvenosan riveä väkiryhtiä kikkyn luovuttua aseenat Moorilla ja siirtyä kaakkoi Riianlahden rannalle. Aseiden väkiryhtiä luovuttua yhtiä ja kun kapteeni jätti jonaista oli saatu jättänyt uli pataljoona koossa Riianlahden rannalla 12.9. ruumissa. Täällä pataljoona kaatui kokonaan 27. Luovutettiin alasauton.

Pataljoonan kenttäpostin peitenumerot ol Riianlahden saaren aikana Feldpost 33, johon oli jätetty suomen Saksista lähetetty posti.

DELITYKSIÄ:
 - JÄÄKRIIPATALJOONA 27
 - RIIANLAHDEN RANNIKOLLA
 - 12.9.1915 - 13.12.1915

Jääkripataljoona 27:n kanta Riianlahden rannikolla.
 1. Etuosan kanta käärikomppania ja 8. komppania, 2. Puoluekomppania, 3. Hupattajien kanta, 4. Pataljoonan mukana, 5. Tulilätkä, 6. Tanssijoukko, 7. Kallot

Feldpost.
 Riianlahden rannikolla
 12.9.1915
 Kalle
 Jääkripataljoona 27
 Riianlahden rannikolla
 Feldpostinumero 33

Feldpost.
 Riianlahden rannikolla
 12.9.1915
 Kalle
 Jääkripataljoona 27
 Riianlahden rannikolla
 Feldpostinumero 33

Seldpostibrief
 3.
 1.0 Feldpostexp. dir.
 19.07.1915 Div 16.9.1914

Kenttäpostikirje hannoverilaisen jalkaväkirykmentin sotilaan kirje oberzugführer Appelbergille osoitteella JP27 Gruppe Mitau 8. armeija. Lähettäjällä ei ole ollut tiedossa JP27:n Riianlahden asemapaikan kenttäpostin peitenumeroa 33.

Lueksista lähetetyt postit pitivät kirkkopostissa jalkoi saivat alomukale 8. Armeijan JP27:n 1. komppaniaan peite numerolla Feldpost 33, Osm.

Alla vasemmalla kenttäpostikirje hannoverilaisen jalkaväkirykmentin sotilaan kirje oberzugführer Appelbergille osoitteella JP27 Gruppe Mitau 8. armeija. Lähettäjällä ei ole ollut tiedossa JP27:n Riianlahden asemapaikan kenttäpostin peitenumeroa 33.

2. Jääkriihä **2.1 Jääkriikoukutus Saksassa**

Pfadfinder -kurssi Lockstedtin leirillä 25.2. – 31.8.1915

Saksan sotamuseossa 26. tammikuuta 1915 pidetty kokouksen lopputuloksena päätettiin kouluttaa 200 suomalaista vapaaehtoisia käytettäväksi sotatilanteen tullen mikäli Ruotsi ryhtyy aktiivisiin toimiin Venäjää vastaan tai suomalaiset nousivat kapinaan kotimaassaan. Kurssi järjestettiin Prussin armeijan leirillä Lockstedt Lagerissa Hampurin puoleispuolella. Kurssi alkoi ensimmäisten rekrytointien saatua 25.2.1915 ja sen päättyessä päätettiin erosi alkoon kaikki koulutusta mutta se päättyi lopulta vasta elokuun lopussa 1915 uuden koulutusvaiheen alkamisen myötä.

Pfadfinder -väheen postilähetykset ovat harvinaisia hankkeen alustusta lyhytkestoisuudesta ja salaisista luonteesta johtuen. Kotimaan ja Saksan sisäinen posti hoidettiin paikallisissa Ruotsissa toimivien yhteyskeskusten avulla, jotta Saksaan lähetettyjen kirjien välityksen ja Suomesta lähetetty postin määränkin eivät väljätty.

Postikortti Tukholmasta 9.5.1915 Suomeen.
 Kortilla venäjänkielinen Helangen sensuurimerkki

Postikortti Leipzigista 27.5.1915 Pfadfinder [maikeli] Runar Appelbergille Wetterhoffin suomalaisen komppanian Berlinin ruotsinosaan, josta on välkettä edelleen Lockstedt'in koulutusleirille.

Kun Suomesta lähetettiin postia tukholmalaisen välikäden kautta jääkäreille käytettiin salaamissyistä siviilititeileitä, kuten oikean yläkulman kirjeessä RunarAppelbergille.

Kalterijääkäri rakensi itselleen mausoleumin Spalernajan vankisellinsä mallin mukaan

Kalterijääkäri Jussi Reinikainen kuoli Vaasassa 1950 luvulla jääkärien kokouksessa että ”kunkin jääkärin kotipaikkakunnalla tulisi sopivalla tavalla säilyttää jääkärien muisto.” Reinikainen ryhtyi toimeen ja tulos oli varsin erikoinen: Aluksi kalamajana ja lopuksi miehen omana hautakammiона toimiva Spalernajan vankisellin mallin mukaan tehty rakennus Koantausjärven Iivanansaareen.

Jussi (Erik Johan) Reinikainen syntyi 25.11.1889 Parikkalassa. Hän toimi myyjänä setänsä kaupassa Viipurissa. Urheiluseura Ryhdin kautta sai kosketuksen jääkäriliikkeeseen ja toimi värvärinä alueella. Reinikainen otettiin kiinni 13.3.16 ja hän joutui Viipurin lääninvankilaan, mistä hänet siirrettiin Pietarin Spalernajan vankilaan. Siellä hän odotti ilman oikeudenkäyntiä koska hänet telotetaan, kuten hänen vankitovereilleen kävi lähes päivittäin.

Kun maaliskuun vallankumouksessa sellien ovat avattiin 12.3.1917, pääsi Reinikainen pakenemaan Suomeen. Hän jatkoi matkaa Ruotsin kautta matkaa Saksaan asti. Reinikainen liittyi Lockstedter Lagerissa 10.5.1917 Täydennyspataljoonaan ja 7.8.1917 2. komppaniaan. Liikenneonnettomuuden seurauksena joutui sairaalaan ja siviilityöhön.

Tienviitta Iivanansaareen.

Niinpä Reinikainen palasi Suomeen vasta 10.6.1918. Hänet määrättiin JR 3:n vääpeliksi, missä tehtävässä hän toimi 1918-1920. Siviiliin siirtyttyään hän jatkoi maanviljelijänä ja liikemiehenä Simpeleen Innasennurkassa 1927.

Talvisodassa Kalteri-Jussi ja Jääkäri-Jussi, kuten Reinikaista kutsuttiin, toimi väestönsuojelussa Parikkalassa ja Simpeleellä. Jatkosodassa hän palveli vääpelinä.

Iivanansaari saanut nimensä Isonvihan aikana (1713–1720) saarella oleskelleesta venäläisestä upseerista. Hän oli uimataidoton ja kuoli nälkään

tällä Koantausjärven saarella, kun ei pystynyt uimaan mantereelle noin 50 metrin matkaa.

Tänne rakensi Jussi itselleen kalamajan / hautakammion esikuvana Spanernajan vankisellinsä. Tätä pidetään hyvästä syystä yhtenä vaikuttavimmista jääkärien muistomerkeistä. Rakennus valmistui 1960 luvun lopussa ja tuolloin seisoi saarella, rivistön päässä ”vainaja” itse! Rakennusvaihe oli vaikea luvan saamiseen, presidentti Kekkonen ärähti ja lupa heltisi pitkän odottelun jälkeen.

Reinikainen käytti kammiota kalamajanaan yöpyenkin usein siellä.

Simpeleen reserviupseerikerhossa heräsi 1952 ajatus hankkia oma kämpä. Reinikainen ehdotti, että kerho ostaisi häneltä tontin kämppää varten. Tehtiin 100 000 markan velkakirja. Yhtyneet paperitehtaat lahjoitti itselleen tarpeettoman hirsikehikon. Lisäksi vuokrattiin lisämaata koska haluttiin kämpä ostetun niemenkärjen viereiselle kumpareelle. Kämpän vihkiäisissä 22.9.1957 Reinikainen halusi nähdä rahastonhoitajan hallussa olleen tontin velkakirjan. Saatuaan sen käteensä Reinikainen heitti paperin takkaan, ja velka oli kuitattu. Läsnoilleet tekivät sotilaallisesti kunniaa kiitoksena.

Jussi Reinikaisen mausoleumi Koantausjärven Iivanansaarella Simpeleellä on jyrkellä betonirakennelma.

Mausoleumin katolla betoninen leijona katsoo itään.

Matkoillaan hänellä oli jääkäripatsas mukanaan.

Reinikainen kuoli 29.7.1969 ja tuhkattiin Helsingissä. Uurna siirrettiin kammioon 9.8.1969. Ovi suljettiin, eikä sitä ole sen jälkeen ole avattu. (Saari oli vihitty hautausmaaksi 4.6.1961 Reinikaisen läsnä ollessa.) Saattomatkaan osallistui n 600 henkeä.

Oven tarkastusluukun kautta voi katsoa sisään ja vastapäisistä yläikkunastakin pääsee katsomaan kaltereitten lomasta sisälle. Sisustus on ankea kuten tyrmäkin aikanaan oli.

Kesellä on pronssinen pienoisjääkäripatsas tuhkauurnan vieressä. Siellä ovat myös Reinikaisen sotilasmiekka ja arvomerkit.

Seinustalla pesuallas ja ruokapöytä, jolla peltilautanen ja aterimet, jotka Neuvostoliittolainen museo on lahjoittanut. Nurkassa nököttää vessanpytty.

Näkymä oven kurkistusaukosta. Keskellä kammiota on Reinikaisen uurna ja jääkäripatsas. Oikealle seinälle nostettu sänky ja vasemmassa nurkassa vessanpytty.

Katolla suuri betonileijona katsoo ikuisesti itään. Kammion eteläpuolella on metallinen risti haudan merkiksi.

Siellä suomalainen henkeen ja vereen maanpuolustusmies, Kalterijääkäri Jussi lepää samassa saareissa venäläisen tuntemattoman upseeri kanssa ”sovussa”. Jälkimmäisen miehen hautapaikan sijainti tällä pienellä Iivanansaarella Koantaujärven ei ole tiedossani.

Ennen poissoutamista pysähdyn vielä tälle luonnonkauniilla harjulle – luon silmäni hautakammioon ja sen leijonaan sekä ristiin ja sen ym-

pärimään tyypilliseen suomalaisen mäntymetsään, puolukanvarpuihin ja taustalla liplattavaan, tällä hetkellä jopa vaahtopäiseen Koantaujärven ja tunnen suurta kiittolisuutta, että Suomessa on ollut paljon Reinikaisen tapaisia Isänmaan Miehiä – Kunnia Heille – Kiitos – kenraali Ehrnroothin sanoin ”Suomi on paras maa meille suomalaisille. Suomi on puolustamisen arvoinen maa, jonka paras puolustaja on Suomen oma kansa”

TEKSTI JA KUVAT: **Jorma Ignatius**

78 Kalterijääkäriä eli spalerniittia

He olivat ns. routavuosien loppuajan 1914–1917 venäläisten Suomessa pidettäviä jääkäreitten värväreitä ja yhdysmiehiä. Kiinni jäi 78 miestä, kuuluisimpia olivat Aarne Sihvo, Vihtori Kosola, Artturi Leinonen, Kyösti Vilku sekä tarinamme Jussi Reinikainen. Vapauduttuaan siirtyivät kaikki Jussin lailla Saksaan ja saksalaiset sallivat heidän muodostaa oman komppanian joka otti osaa Kuurinmaan sotatoimiin. Komppanian tunnus oli avain, jonka insinööri Harry Backberg otti mukaansa vankilasta, siihen lisättiin maisteri Mauritz Mexmontanin ”käyttämät jalkakahleet”. Tällainen jäsenmerkki on mm. Lappeenrannan upseerikerhon baarin aulan ”kunnianseinällä” Jääkäritestamentin vieressä. Itse pidän sitä yhtenä ”kalleimmista avaimista”. Sen keräilyarvo siinä 1.000 euron paikkeilla, jos ylipäätänsä on saatavilla!

Spalerniittien merkissä on sellin avain sekä jalkakahleet.

Aarne Sihvon muistikirjojen värikkäät vaiheet

Puolustusvoimain entisen komentajan, jalkaväenkenraali Aarne Sihvon kotiarkistossa on useita jääkärihistoriaan liittyviä muistoja, joita ei ole koskaan ollut missään julkisesti esillä. Jääkärit-näyttelyssä Pohjanmaan museossa Vaasassa v. 2017–2018 tuosta aineistosta oli tosin näytteillä joitain esineitä ja dokumentteja.

Yksi arkiston erikoisuus on Aarne Sihvon kahdesta erillisestä vihkosta koostuvat päiväkirjat, jotka hän kirjoitti ollessaan tutkintavankeudessa Špalernajan vankilassa Pietarissa v. 1916–1917. Muistikirjat ovat olleet yleisesti tiedossa, mutta tallessa Sihvon omassa arkistossa. Aarne Sihvo on viitannut niihin monissa myöhemmissä kirjoituksissaan. Aarne Sihvon muistelmissa on valokuva yhdestä päiväkirjan aukeamasta (profiilivarjokuva Špalernajan vangista. Kuvaliite s. 144–145. Muistelmani I).

Sihvon muistikirjoja voi kuvailla päiväkirjoiksi tai monella muulla tavalla. Osittain niissä on päiväkirjamaisittain kerrottuja tapahtumia ajallisesti esitettyinä, mutta myös hetken hengen tuotteita. Tunnelmakuvaus. Runoja, laulujen sanoituksia ja näytelmäkirjoituksen runkoja. Haaveita tulevasta ja muistoja menneestä. Oma osuus niissä on osittain venäjäksi kirjoitetut muistiinpanot, joita Sihvo tunnetusti teki vankilassa pöytäkirjojen lukemistilaisuuksissa.

Jännittävä tarina liittyy muistikirjojen vaiheisiin. Aarne Sihvo on kirjoittanut Sullo-Weikko Pekkolan toimittamaan kirjaan Kalterijääkärit (II osa. Porvoo 1931) artikkelin nimeltään Muistikirjan lehti Špalernajasta. Ennen kuin hän siinä ryhtyy esittämään suoria otteita muistikirjoistaan, hän kertoo muistikirjojensa kohtalokkaat vaiheet.

Annetaanpa Aarne Sihvon itse kertoa: ”Špalernajaan saapumisemme jälkeen lokakuussa 1916 sain vähillä rahoillani ostetuksi pienen sinikantisen vihkosen, joka muutamassa viikossa täyttyi erilaisten tunnelmien

Aarne Sihvo špalernajalaisena 1917. Aarne Sihvon kotiarkisto. Aarne Krogeruksen kokoelma.

Aarne Sihvon muistikirjat. Vasemmalla A. Tuhkasen pelastama ”Tuhlaajapoika II” ja oikealla ruflan maksanut kovakantinen vihko. Kuva: Aarne Krogerus.

vaikutteesta; – mutta, ikävä kyllä, se vihkonen on todennäköisesti palanut Špalernajan palossa maaliskuun 12. päivänä 1917. Toinen vihkonen oli suurempi, käsittäen 97 numeroitua lehteä, ja sen vaiheet ovatkin jo merkittävämmät. Sen olin oston kautta saanut joulukuun 17. päivänä 1916, ja täyteen kirjoitettuna tammikuun 24. päivänä 1917 olin sen luovuttanut vankilan arkistoon säilytettäväksi,

niin kuin ohjesääntö vaati, – ennen kuin sain uuden, nyt jo kokonaisen ruflan maksavan kovakantisen ja 116 lehteä sisältävän vihkon.

Luulin Špalernajan palossa joutuneen tulen omaksi nuo molemmat ensiksi mainitsemani vihkoset, niin kuin kaikki muukin paperiainees vankilan kirjastosta ja arkistosta. Tuo kolmas, ruflan maksanut vihko oli vapautuksemme hetkellä kopissani,

ja sen pistin liivini sisäpuolelle sydämeni kohdalle ”siltä varalta, että vaikka kuulat osuisivat, niin eivät läpäisisi...”

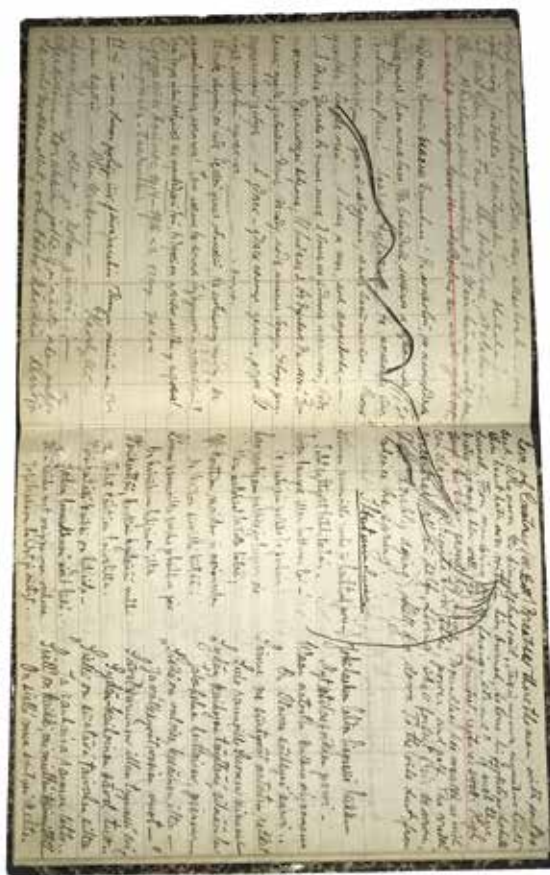
Kun sitten v. 1918 syksyllä sain ”Nuori Suomi”-julkaisun toimittajalta kehoituksen jättää kirjallista avustusta suorasanaisena tai runomuotoisena, niin kehoitusta noudattaen lähetin muutamia runoja, jotka muistaakseni kuvailivat joulua ja sen viettoa vankilassa. Nämä vankilassa kirjoittamani runot olivat ainakin osittain tuossa tuhonomaksi joutuneessa toisessa vihkossani.

Hämmästykseni olikin melkoinen, kun tammikuulla 1919 sain Turusta kirjeen, jossa eräs taiteilija A. Tuhkanen tiedusteli minulta, olinko mahdollisesti Špalernajan palossa kadottanut sellaisen ja sellaisen vihkon, jossa m.m. oli ”Nuorena Suomessa” julkaistut runot. – Ja niin sain takaisin vihkoni, jonka mainittu taiteilija oli pelastanut Špalernajan pihalta palavasta hiiloksesta, tallentanut ja taas vuorostaan monien vaiheiden ja seikkailujen jälkeen tuonut Suomeen.

Vihkoni ensimmäisellä sivulla oli runo ”Tuhlaajapojan valitus”, ja niinpä kirjoittikin A.T. minulle: ”Tuhlaajapoika on tallessa. Ehkä saanen kertoa sen seikkailuista, miten sen sain ja miten sitä säilytyn silloisessa myllistyksessä.”

Ja hän kertoi: ”Olin opiskelemaan Pietarissa ennen vallankumousta. Juuri ennen myllistystä tuli minulle ahdas olo laajassa Pietarissa ja lopuksi santarmit vangitsivat minut syyttäen siitä, että oli muka kuultu minun puhuvan saksaa ja että minulla tiedettiin olevan epäselviä hommia. Miten lienevät asioita selvitellet, mutta minun antoivat sittenkin liikkua vapaana, joskin varjostettuna.

Kun sitten tuli vallankumouksen hetki, niin muistin, että ”meikäläisiä” makaa Špalernajan kopeissa, ja läksin heti ryssien kanssa ulos. Liteinin sillan päässä jouduin ankaraan kuulasateeseen, kun yritimme sillan yli. Silloin läksin jään yli eräässä pienemmässä ryhmässä ja loppujen lopuksi pääsin Špalernajaan. Sattui käteeni ”Tuhlaajapoika”, jonka päätin tuoda pois

Aarne Sihvon profiilivarjokuva muistikirjan sivuilla. Kuva: Aarne Krogerus.

keinolla millä tahansa. Kätkin sen poveeni ja lähdin edelleen, kun äkkiä huomasin tulen päässeän sellaiseen valtaan, että minun oli pelastauduttava ikkunan kautta kadulle. Kun minulla oli myös ase povellani, niin ryssät huomasivat sen ja lähtivät ajamaan takaa. Eräässä kadun kulmassa vedin taskustani browningin aikoen puolustautua, sillä olin varma, että ne ampuisivat minut kuitenkin. Mutta kun sain aseeni käteeni, olinkin jo kiinni – ja ilman asetta! Onneksi ryssät rupesivat tappelemaan siitä, kuka saisi aseeni, ja – ai sitä huutoa! Käytin tilannetta hyväkseni ja niin Tuhkanen ja Tuhlaajapoika hävisivät kuin tina tuhkaan.

Tyytyväisenä istuin sitten kotonani tutkien vihkoa ja asevarastojani. Kun tuli vähän rauhallisempaa, lähdin Suomeen, jolloin ”Tuhlaajapoika” saikkestää aselastin mukana viimeisen seikkailunsa Rajajoella.”

Näin siis Aarne Sihvo kertoo muistikirjoistaan.

Mutta, kuka oli tuo Aarne Sihvon muistikirjan Venäjän vallankumo-

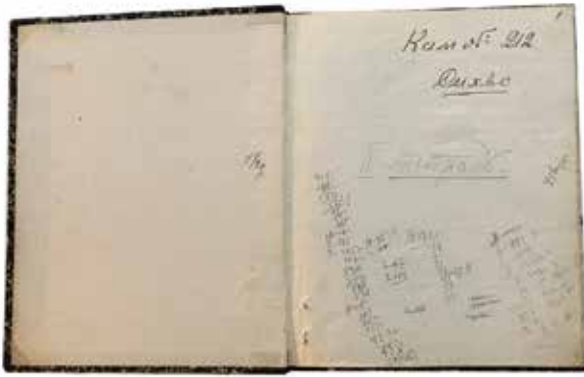
uksen pyörteistä Špalernajasta pelastanut taitelija A. Tuhkanen?

Hän oli August Tuhkanen, vuodesta 1920 alkaen August Tuhka, joka otti käyttöön 1930-luvun alkupuolella etunimen Aukusti. Kansallisesti tunnetuksi hän tuli juuri nimellä Aukusti Tuhka. Taidegraafikko ja professori, joka toimi talvi- ja jatkosodan aikana TK-piirtäjänä ja valokuvaajana.

August Tuhkanen syntyi 15.9.1895 Viipurissa. Hän kävi Viipurin Taiteenystävien piirustuskoulun 1909–15 samalla, kun hän oli Viipurin Kirja- ja Kivipaino Oy:ssä kiviopiirtäjän opissa 1910–15. Hän muutti Ouluun ja oli litografina Kirjola Oy:ssä 1915–16. Hän työskenteli Pietarissa Tehtar Kibell-nimisessä painossa sekä Moskovassa Venäjän väripainossa 1916. Hän työskenteli Turun kivipaino Oy:ssä v. 1917–18.

Aukusti Tuhkanen tyttären poika ja Tuhkanen perikunnan edustaja Jyri Lehtonen vahvisti minulle, että Aarne Sihvon mainitsema taiteilija

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Muistikirjan etukansiaukeama. Kuva: Aarne Krogerus.

Muistikirjan takakansiaukeama. Kuva: Aarne Krogerus.

August Tuhkanen (Aukusti Tuhka) Saariston vapaajoukon (SFK) asussa 1918. Kuva: Jyri Lehtosen kokoelma.

Aukusti Tuhka palveli sotien aikana TK-piirtäjänä. Partiomiehiä on ehkä hänen tunnetuin työnsä.

Jatkuu edelliseltä sivulta.

A.Tuhkanen oli juuri Aukusti Tuhka. Saamassani kirjallisessa aineistossa on Aukusti Tuhkan käsin kirjoittamia muistiinpanoja, joissa hän kertoo palauttaneensa Sihvolle ”Tuhlaajapoika II”. Aineistosta saa käsityksen, että Tuhkasella oli aikeita mennä jääkäriksi Saksaan, mutta hän ryhtyi aktivistiksi ja vastarintatoimintaan. Hän salakuljetti Suomesta Pietariin pohjanahkaa, silmäneuloja ja ylipäänsä kaikkea, mistä Pietarissa oli pula, ja saamallaan ruplilla osti aseita, pääasiassa kiväärejä, jotka hän salakuljetti Suomen valkoisille. Tästä aseiden salakuljetuksestaan Tuhkanen kertoo Aarne Sihvolle kirjeessään ja siitä miten Tuhlaajapoika tuli aseiden mukana Rajajoelta Suomeen. Yhdellä salakuljetusmatkalla santarmit vangitsivat Tuhkasan ja hän joutui Pähkinälinnan maanalaiseen koppiin. Hän joutui sota-oikeuteen, mutta kun oikeuden puheenjohtaja kysyi onko syytetyllä rahaa, Tuhkanen antoi jokaiselle oikeuden neljästä upseerijäsenestä 100 ruplaa. Hän sai paeta, mutta nuorella miehellä oli otsaa vaatia ensin kuitti, jonka upseerit naureskellen antoivat. Summan he merkitsivät todellista pienemmäksi. Tämän kuitin on sotamuseolle Tuhkan pyynnöstä toimittanut Tuhkan hyvä ystävä, sotakirjailija Jukka L.Mäkelä 1974.

Vapaussodassa Tuhkanen palveli Saariston vapaajoukoissa (SFK) ja oli saksalaisen Itämeren divisioonan pioneerijoukkojen tulkkina Kannaksella ja karttapiirtäjänä. Hän sai vapaussodan muistomitalin ruusun ja soljen kera, toisen lk. vapaudenmitalin 1940 ja ensimmäisen luokan vapaudenmitalin 1941. Muista hänen saamistaan huomionosoituksista mainittakoon Suomen Leijonan Pro Finlandia -mitali 1953 ja Suomen Olympialaisten 2. luokan ansioristi 1953. Professorin arvonimen hän sai 1960 ja kutsuttiin Wiipurilaisen osakunnan kunniajäseneksi 1964. Aukusti Tuhka kuoli 26.7.1973 Helsingissä.

TEKSTI: **Aarne Krogerus**

Kolumni • Jukka Knuuti

MAD

Englannin kieltä osataan Suomessa niin laajalta, että jokseenkin jokainen tietää, mitä tarkoittaa sana mad. No hulluahan se tarkoittaa.

On toinenkin englanninkielinen sana MAD. Se on kirjainlyhenne sanoista Mutual Assured Destruction. Sekin tarkoittaa hulluutta, äärimmäistä hulluutta: molemminpuolinen varma tuho, joka olisi seurauksena suurvaltojen, Yhdysvaltojen ja Venäjän keskinäisestä ydinsodasta. Jos toinen osapuoli hyökkäisi toisen kimppuun mannertenvälisin ydinohjuksin, hyökkäyksen kohde ehtisi lähettää liikkeelle massiivisen kostoiskun, ennen kuin hyökkäyksen aloittaneen ohjukset olisivat maaleissaan. Sadat ydinkärjet muuttaisivat sotaa käyvien kaupungit radioaktiivisiksi autio- maiksi. Molemmat sotivat osapuolet lakkaisivat olemasta. Vähintään radioaktiiviset laskeumat levittäisivät tuhoa kaikkeen maailmaan.

Sellainen on MAD. Samasta asiasta käytetään myös nimitystä kauhun tasapaino. Tämä kammottava tasapaino on kuitenkin estänyt sen, etteivät suurvallat ole ryhtyneet sotimaan toisiaan vastaan. Lähimpänä tämän tasapainon horjahtamista käytiin 1962 Kuuban kriisin aikana, kun Neuvostoliito oli kuljettanut Kuubaan salaa ydinohjuksiaan.

Ukrainan sodan ratkaisun tiellä on MAD. Nato-maat eivät uskalla ryhtyä tukemaan omilla joukoillaan Ukrainaa. Se johtaisi tilanteeseen, jota on tietoisesti vältetty, eli Yhdysvaltojen tai jonkun Nato-maan ja Venäjän suoraan yhteenottoon. Sellaisen konfliktin eskaloituessa voisi lopputuloksena olla ydinaseiden käyttö.

Joukkojen lähettämisen sijaan Nato-maat, Yhdysvallat etunenässä on lähettänyt Ukrainalle aseita. Aseiden lisäksi Ukraina on mitä ilmeisimmin saanut ennen sotaa ja sodan aikana runsaasti tiedustelutietoa erityisesti.

Kirjoitin Parolessa 1/2022, että sota päättyy varmasti Venäjän voittoon, joskin totesin sen voiton olevan Pyrrhoksen voitto. Vertasin sotaa myös Talvisotamme. Kun luette tätä, on Ukrainan sota kestänyt jo pitempään kuin meidän 105 kunniamme päivää.

Vaikka sota sujuisi kuinka huonosti, Putinin on mahdoton hyväksyä rauhaa ilman, että hän voisi kotirintamalle Venäjän voittaneen sodassa. Suomi joutui Talvisodassa raskaisiin aluemenetyksiin. Niihin oli pakko suostua ja armeijamme oli luhistumisen partaalla. Ukraina ei ole samassa tilanteessa, sillä 44 miljoonaisessa kansassa riittää reservejä toiseen malliin kuin meillä talvisodassa. Ja aseapua tulee kaiken aikaa lisää. Näin sota saattaa jatkua pitempäänkin

Putin on sodan eri vaiheissa vihjailut ydinaseista. Ennen sodan Moskova ilmoitti strategisten ohjusjoukkojen valmiustilasta. Sodan kestäessä Putin on väittänyt ukrainalaisten valmistelevan ydinaseen käyttöä.

Sota on alkanut muistuttaa ensimmäisen maailmansodan länsirintamaa. Molemmat osapuolet kaivautuvat syvemmälle taisteluhautoihinsa. Venäjällä ei riitä enää kapasiteettia jatkaa hyökkäystä ja toisaalta Ukrainakaan ei pysty laajoihin vastahyökkäyksiin.

Jotkut asiantuntijat ovat spekuloineet, että Putin turvautuu lopulta ydinaseeseen. Mutta ei mihinkään tuhovoimaltaan massiiviseen vaan ainoastaan taktiseen taistelukentän ydinräjähteeseen. Mutta tuskin sekään mitään ratkaisisi. Yhdysvallat ja Nato-maat tuskin uskaltaisivat vastata samalla mitalla.

Mikä ikinä ratkaisu tulee olemaan, sen lopputulos on Moskovalle tuhoisa: Maailman silmissä se on rikollinen hyökkääjä, sen talous murenee. Maan terävimmät aivot karkaavat länteen ja maa taantuu kaikessa todella kauas taakse historiaan jonkinlaisen Euroopan Pohjois-Koreaksi.

Komentaja evp. VTT Eero Auvinen

Panssarilaivojen perinneyhdistys Saksassa vaalimassa jääkäreiden merellistä perinnettä

Panssarilaivojen Perinneyhdistyksen 32 jäsentä vieraili elokuun 18.–24. päivinä Pohjois-Saksassa Hampuri – Hohenlockstedt – Kiel -alueilla, joilla on vahvat siteet merelliseen Suomeen ja jääkäreihin. Onnistuneen matkan pääsuunnittelijana on toiminut komentaja evp. Matti Ketola.

Panssarilaivojen Perinneyhdistyksen jäsenistön muodosti aluksi panssarilaiva Ilmarisella sen tuhoutuessa 13.9.1941 menehtyneiden 271 miehen omaiset ja panssarilaivoilla palvelleet miehet. Tänä päivänä yhdistyksen jäseniä ovat henkilöt, jotka vaalivat alusten sekä niiden miesten muistoa. Jäseniä yhdistyksessä on 200. Yhdistyksen puheenjohtaja oli laatinut matkalukemiseksi kirjallisen esityksen: ”Saksan Lockstedtissa koulutetut jääkäripataljoona 27:n miehet Suomen meripuolustuksen riveissä”. Oheiset tekstit ovat osia siitä.

Ennen Lockstedtia Panssarilaivojen perinneyhdistyksen 32 jäsentä vierailivat Hampurissa virolaisen professorin Peter Tammin kokoelmien kasvatamiseen perustuvan merimuseossa ”Internationales Maritimes Museum Hamburg”.

Museolla on monia kiinnekohtia Suomeen. Pääoven edessä on kuusimetrinen potkuri, jonka on valmistanut Wärtsilä.

Koko Suomen Laivasto on kokonaisuudessaan nähtävissä museon kahdessa eri pienoismallikokoelmassa.

Merivoimien komentajan amiraali Jan Klenbergin virkapukukin on siellä muiden univormujen lomassa.

Kirjoittajaa ilahdutti, että eräässä vitriinissä on hinattava EG & G viistokaikukaikumittain, joka on myös Forssassa olevassa Suomen vedenalaisen sodan museossa. Laitetta oli allekirjoittaja käyttänyt aloitettaessa

Suomen Laivaston miinanetsintälai-
vveen alusten hankinnan perusteita luotaessa.

Hohenlockstedtin vanhan vesitorin pumppuhuoneistorakennuksessa toimii nyt jääkäreistä kertova museo. Museotoimintaa hoitaa Hohenlockstedtin kulttuuri – ja historiayhdistyksen puheenjohtaja Elisabeth Gansefort apulaisineen. He avasivat museon meille ja tarjosivat kahvit. Museorakennus oli aiemmin toiminut harjatehtaana. Matkalla olivat saivat eräästä nurkasta löytyneestä pahvilaatikosta lahjaksi ”Lola” -nimellä varustettuja astianpesuharjoja.

Vesitorniinkin sai kiiwetä tähystelemään entistä leirialuetta ja jääkäreiden ”Kantine 7” eli Zum Kühlen Grunde” -rakennuksia. Vierailumme valmisteluja tuki Leipzigissä asuva eversti Mark Aretz.

Jääkärimuistomerkillä Hohenlockstedtissa seppeleen laskivat rouva Sissi Peltonen, puolison isä Pekka Peltonen pelastui Ilmariselta, komentaja evp. VTT Eero Auvinen, isä palveli panssarilaivoilla ja merikapteeni Harri Vaalisto.

Matkalaiset Hampurissa Internationales Maritimes Museumien edustalla Wärtsilän valmistaman potkurin luona. Yhdistyksen sihteeri Matti Ketola on kuvan vasemmassa reunassa.

Muistomerkin paljastusjuhlassa 1939 oli paikalla 300 jääkäriä

Hohenlockstedtin Jääkärimuistomerkki paljastettiin 31.5.1939. Tilaisuuteen oli Hampurista saapunut 300 hengen vahvuinen jääkärivaltuuskunta paljastamaan jääkärikapteeni Lauri Leppäsen luomaa suomalaisista jääkäreistä kertovaa muistomerkkiä. Kliviipaaden etupuolella on komearyhtinen asepuvussa oleva jääkäri ja takasivulla resuisissa vaatteessa karvalakkeineen hiihtävä mieshahmo – kuten Väinö

Valve ylittäessään Merenkurkkua matkallaan Saksaan.

Muistomerkin paljastus tapahtui samana päivänä, kun jääkärit keväällä 1915 siirrettiin sotatoimiin Latviaan Riian kaupungin etelä- ja länsipuolelle.

Muistomerkin paljastamisen jälkeen olivat Saksa ja Neuvostoliitto solmineet hyökkäämättömyys-sopimuksen 23.8.1939, jonka salainen

lisäkirja hyväksyi Suomen liittämisen Neuvostoliittoon. Venäläiset olivat tarkoin lukeneet Hitlerin ”Taisteluni” -teoksen, jossa Saksa haki elintilaa idästä, joten NL varasi näin aikaa Saksan iskun torjuntajärjestelyihin. Talvisodassa Suomen vihollisena ollut Saksa oli jo sodan aikana antanut vinkin, että ankarat rauhan ehdot kuitenkin kumottaisiin hyökkäyksen itään alkaessa. Jatkosodassa perusteet Suomen toiminnalle Saksan rinnalla on hyvinkin nähtävä verrokiksi Churchillin lausumalle, jossa hän sanoo Englannin liittyessä rintamaan Venäjän kanssa, että pirunkin kanssa tulee tehdä sopimus, jos isänmaan olemassaolosta on kysymys.

Suomen virallinen ulkopolitiikka oli muistomerkkiä paljastettaessa omaksunut jo länsimaihin tukeutuvan Pohjoismaisen suuntauksen, mutta jääkärit halusivat vielä silloin korostaa Saksan osuutta heidän koulutuksensa, Suomea tukevien maihinnousujen sekä maasotatoimien vaikutusta, joiden turvin Suomi oli saanut omien ponnistelujensa lisäksi tavoittelemansa itsenäisen aseman ja demokraattisen hallinnon.

Sotaa seuranneen Suomen merien miinanraivauksen aloittaminen oli myös Saksan voimakkaasti tukemaa.

Laivastolaki 1927: Kaksi panssarilaivaa ja lopulta viisi sukellusvenettä

Panssarilaivat valmistuivat Turussa 1930-luvun alussa. Eduskunnan 1927 säätämän laivastolain mukaisesti oli Suomelle rakennettava maan rannikoiden turvaamiseksi maihinnousuilta ja kauppameriliikenteen suojaamiseksi panssarilaivat Väinämöinen ja Ilmarinen, kolme isoa sukellusvenettä ja yksi pieni sukellusvene Laatokalle sekä neljä torpedovenettä. Ensin mainitut rakennettiin suurelta osin saksalaisten insinööritaitoon tukeutuen.

Turussa valmistui myös Kielin sukellusvenetorjuntakoululle sukellusvene CV-707 prototyyppiä suuremmalle sarjalle sekä saksalaisten koulutustaan varten Suomessa. Se sai nimen Vesikko ja toimii nyt museolaivana Suomenlinnassa.”

Hohenlockstedtin jääkärit ja Suomen merivoimat

Jääkäripataljoona 27:n lähes 2000 miestä saivat koulutuksen toimiakseen jalkaväkikomppanioissa päällikköinä ja pataljoonissakin komentajina, upseereina, alipäällystöön kuuluvina tai miehistön tehtävissä. Tiedusteluun, esikuntatehtäviin, pioneerialaan liittyviin ja etenkin erityisiin räjäyttämällä tapahtuviin iskuihin esim. laivoissa annettiin myös koulutus lähes seitsemällekympinelle jääkärielle Liettuun Polangenissa, Berliinissä sekä Munsterissa. Nämä miehet olivat ”Pommarijääkäreitä”.

Sen lisäksi, että jääkäreiden aiempi kokemus perustui ennemminkin maan kamaralla tapahtuvaan toimintaan, oli joukossa 2 merikapteenia, 4 perämistä, 4 konemestaria 5 lämmittäjää, 2 laivakokkia sekä 115 merimiestä. Pataljoonaan kuului myös 17 aiemmin ammattikalastajina toiminutta miestä. Monelle jääkärielle meren merkitys Suomelle ei ollut aivan tuntematonta sillä, isien ammatteina oli mm. merikapteeni, perämies, laivuri, konemestari tai merimies.

Jo ennen Suomeen tuloaan oli useita jääkäreitä toiminnassa tiedustelu-, tuhoamis- ja asekuljetustehtävissä Suomen rannikoilla, jonne heidät kuljetettiin mm. saksalaisilla kauppaaluksilla tai sukellusveneillä. Jääkäri Yrjö Könni toimitti valokuvat talviteloillaan Helsingissä olleesta Venäjän laivastosta Saksan yleisesikunnalle. Hohdokasta mainetta sai jääkäri Johannes (”Jussi”) Sihvo veneillään

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Jatkuu edelliseltä sivulta.

Lola (Lockstedt Lager) ja Merrimac (Merimasku) toimittaessaan sotamateriaalia Ruotsista Vaasaan. Hän oli myös moottoriveneellään Delfin tutkimassa jääkäreiden mahdollista tuloreittiä Suomeen Hiidenmalta Kõkariin. Veneen mastossa liehui jo silloin Suomen lippu, jossa oli keltainen leijona punaisella pohjalla.

Erityisenä yksityiskohtana mainittakoon, että merimiinojen käyttökoulutuksen saivat Kielissä Jussi Sihvo, Konrad Laaksonen ja Johannes Sandvik. Miinat olivat varmaankin C/12 tyyppisiä hydrostaattisyytteisiä ankkuroituja sarvimiinoja, joista yksi oli yhdistyksemme jäsenten nähtävissä Kielissä Marine Ehremlin museoalueella.

Miinat saatiin Ruotsiin malmilavalla ja ne oli tarkoitus laskea Vaasan meriväylille. Huono sää ja Ruotsin tullilaitoksen miesten kielteinen suhtautuminen asiaan estivät kuitenkin hankkeen.

Sukellusvene toi kaksi jääkäriä Ahvenanmaalle

UC 78 laski Ahvenanmaan Sälskärin majakan luona kumiveneeseen mukanaan 100 kiloa räjähdysainetta jääkärit Karl Alfons Granitin ja Karl Johan Sundbergin. Tehtävänä oli ollut tuhota Maarianhaminan satamassa olleet sukellusveneet, mutta ne olivat jo ehtineet poistua satamasta.

He purjehtivat myös yli myrskyisen meren mukanaan ahvenanmaalaisten vetoomuskirje Ruotsin kuninkaalle. Sundberg purjehti myös noutamaan apua Ruotsin laivastolta ahvenanmaalaisten joutuessa ehdinkoon venäläisten sotilaitten taholta.

Jääkärit Alfons Granit ja Fredrik Vikström toimivat sittemmin Värddössä aseistetun ja koulutetun Saariston Vapaajoukon komppanioitten päällikköinä pataljoonan hyökätessä jätse Korppooseen ja Nauvoon sekä Paraisten kautta Turkuun. Mukana oli Nauvoon asti myös Eckerössä maihin noussut saksalainen JP 14, joka laivattiin kuitenkin Korppoosta Tammissaareen. Turun satamassa venäläisillä aluksilla tapahtui sabotaasiksi uskot-

Espoolaisen Viherlaakson koulun oppilaat rakensivat panssarilaiva Ilmarisen pienoismallin Suomen 100-vuotisjuhlien kunniaksi.

Suomenlinnassa museona palveleva sukellusvene Vesikko oli tyyppinimellä CV 707 prototyyppi, jonka mukaan Saksassa valmistettiin suuri joukko suurempia vedenalaisia sotaan varten.

Panssarilaiva Väinämöinen. Pituus 93 metriä. Aseistus: 4 × Bofors 254 mm, 8 × Bofors 105 mm, 4 × Vickers 40 mm, 2 × Madsen 20 mm.

tuja tulipaloja. Ilmeisesti juuri Ahvenmaalle tullut räjähdysaine oli tarkoitus kätkeä alusten höyrypannuihin tarkoitettuihin kivihiihilohkareisiin. Jääkäri Oscar, Amatus Karlsson joutui vangiksi näistä hankkeista epäiltynä.

Aseiden salakuljetus Suomeen osin myös jääkäreiden mukana ollen oli ennen vuoden 1918 sotaa niin vilkasta, että venäläisille ehti tulla asiasta saatujen tietojen ja huhujen myötä jopa hermostuneisuutta. Komea obeliskimainen muistomerkki Kristiinankaupungin ja Kaskisten välillä olevan Svartön saaren kärjessä kertoo kuunari Peterin tuoneen paikalle aselastin jo vuonna 1906. Jääkäri A.E. Sandström oli nelimiehisine ryhmineen onnistunut räjäyttämään Pietarsaaressa aluksen ja toisen Kokkolassa.

Sotatoimia varten oli jo 1917 salakuljetettu aseita etenkin Pohjanmaalle. Tällöin aluksilla oli ollut myös jääkäreitä. Näistä aluksista höyrylaiva Equityn jättämien aseitten purkamispaikoille on paljastettu muistolaatat Vesteröhön Makslahdella ja Pietarsaaren pohjoispuolelle Tolvmansgrundille.

Alus jätti myös jääkäreitä Merikarvian Rävölinluodeolle, mutta aseita ei sinne ehditty viedä.

Tunnettu on myös Grafton-kivääreitä kuljettanut höyryalus John Grafton, joka oli pakko räjäyttää karille juuttuneena Kalskäriissä Pietarsaaren pohjoispuolella. Sillekin on omistettu suuri katkaistua obeliskia luonnehtiva muistomerkki.

Kemin edustalle Möylyn karille tapahtuneen asekuljetuksen muistoksi oli alun perin suunniteltu muistolaatta. Se on nyt Kemin museossa samoin kuin kaupungintalon edustalla ankuri, joka on kuulunut venäläiselle risteilijä Asialle, joka oli partioimassa alueella aselajvojen toiminnan estämiseksi.

Suomenlahden puolella oli myös aluksia aseiden salakuljetustehtävissä. Erikseen on mainittava saksalaisen UC 57:n Loviisan edustalle Hamnskäriin tuomat jääkärit, räjähdysaineet ja aseet sekä tapahtumasta kertova mittava muisto-obeliski. Turkuunkin Ala-lemulle tuotiin pieni erä Mauser-kivääreitä.

Jääkärit tiedostivat merenherruuden tärkeyden vasta kokemuksen kautta

Koska jääkäreiden koulutukseen ei kuulunut meristrategiaa tai edes taktiikkaa, oli vaatimus Suomelle elintärkeän kriisinajan meriliikenteen suojaaminen keskeisenä sodanajan tavoitteena jääkäreille yleisesti vieras asia.

Useat jääkärit saivat myöhemmin palvelukseensa liittyen Suomessa koulutuksen eri valtioiden merisotakouluissa. Jääkäreiden meren olemuksen utuinen ymmärrys näkyi siinä, että pohdittaessa sotaa edeltävän laivaston rakentamista oltiin heidän osaltaan sitä vastaan, kuten eduskuntakin kaikkia asehankintoja vastaan. Eduskunta oli tosin juuri silloin tasoittamassa määrärahoillaan maan kahtia taloudellisesti jakanutta kansan elintason eroa.

Jääkäreiden paluuseen kotimaahansa kevättalvella 1918 Ruotsin maa-alueitten kautta ei saatu lupaa. Suomalaiset olivat kuitenkin sodan aikana kaapanneet Venäjältä käyttöön jäänmurtajat Tarmon, Volynetz-Wäinämöisen, Sammon ja lopulta myös Murtajän. Suomella oli silloin näiden alusten ja niiden aseistuksen tuella elintärkeä merten herruus Suomea ympäröivillä pohjoisen Itämeren

Komeimman uran meripuolustuksessa teki Väinö Miettinen. Hänestä tuli kommodori ja Merivartioston päällikkö.

jäisillä selänneillä. Sen turvin silloin maan olemassaololle elintärkeä meriliikenne oli mahdollista.

Jo talvisodan aikana näkyi valmius Ahvenenmaan puolustamiseksi ja kyky Turku-Tukholma meriväylän turvaamiseksi. Vihollinen pyrki estämään sen talvisodassa etenkin Viron kentiltä suoritettuihin raskain ilmapommituksiin. Silloin panssarilaivat toimivat uivina rannikkotykköstölinakkeina ja ilmatorjuntapatteristona ja loivat Venäjälle pidäkkeen sekä sitoivat vihollisen ilmavoimien tulen itsenäisesti elintärkeän kauppameriliikenteen sijasta,

Panssarilaivojen hankkimisen edustama turvallisuuspoliittinen hanke eli vuoden 1927 Laivastolaki oli kokenut voimakasta vastarintaa, jolloin teollisuuden, laivanvarustajien ja vahvasti merivoimien henkilökunnan yksilönä mukana olleen luotiin Meriliitto ulkoparlamentaarisesti voimaksi eduskunnan suuntaan – ja onnistuttiin.

Jääkäri Paavo Talvela vaikutti vuosina 1923–1925 voimakkaasti Suomen rannikkotykköstön kehitykseen. Hän oli lisäksi saanut rannikkotykköstöupseerin koulutuksen Englannissa. Samoin lähes parikymmentä jääkäriä palveli hetken rannikkotykköstössä, koska heillä ei ollut riittävää meriupseerin tehtävässä tarvittavaa koulutusta. Merivoimien komentajan mittavan työuran teki jääkäri Väinö Rikhard Valve vuodesta 1928 aina jatkosodan loppuun asti.

Suomi oli jo 1935 omaksunut länteen tukeutuvan pohjoismaisen ulkopoliittisen suuntauksen pysyäkseen sivussa Saksan ja NL:n välille ilmeisesti syttyvän sodan jaloista. Saksa oli kuitenkin tehnyt useita laivastovierailuja Suomeen, joten Itämeren voimakaimpaan laivastomahtiin oli tehtävä

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Jatkuu edelliseltä sivulta.

Ainakin seuraavat jääkärit toimivat Meripuolustuksen esikunnassa, rannikkotykistössä, laivastossa tai merilentoyksiköissä sekä merivartioloitoksessa:

- Victor Alonzo Sundman Meripataljoonan komentaja 1918–1924.
- Eversti Harald Mikael Nyman (Nervanne) Meripuolustuksen intendentti 1929.
- Komentaja Kauko Ikonen Rannikkolaivaston päällikkö 1930–193.
- Kommodori, perämies Väinö Miettinen Rannikkolaivastossa 1929, Ahvenanmaan lohkon päällikkö talvisodassa, Merivartioloituksen päällikkö 1930–1951 ja MerivE:n hallintotoimiston päällikkö jatkosodassa.
- Komentaja (merikapteeni) Evert Oscar Ekman Rannikkolaivueen va päällikkö 1923- 1927, Rannikkolaivaston päällikön apulainen 1927–1929, Laivaston satamakapteeni 1937–1940.
- Arthur Osvald Bergström torpedoveneen päällikkö ennen 1929.
- Kapteeniluutnantti (merikapteeni) Siivo Einari Peltonen, VMV1:n päällikkö talvi- ja jatkosodassa 1946 asti. Pelasti yli 70 miestä Ilmariselta 13.9.41 ennen aluksen uppoamista.
- Majuri Onni Ilmari Kaukoranta Merivoimien esikunnan talousupseeri 1929.
- Majuri Mikko Pekki Miinakomppanian päällikkö Katajanokalla 1929.
- Värikki Johan Edvard Vihu PSL Ilmarisen tykkitornin mestari.
- Sotilasmestari Gustaf Villiam Lehto panssarilaivalla ja Pansiossa 1950-luvun alussa.
- Merivartija Henrik Edvard Rönngård.
- Kapteeni Hannu Hildén (Kuiharju) RT 2 :n patterin päällikkö Viipuri 1929.
- Kapteeni Aarne Antero Johannes Salminen RTR 3:n talouspäällikkö 1929.
- Majuri Tuomas Edvard Maunula Merilentoeskaderin lentueen päällikkö Turkinsaarella.
- Majuri arvo Huber Tenlénius (Tervasmaa) Ilmailutelakan päällikkö Santahaminassa.
- Värikki Hjalmar Palmu RT 1:ssä Suomenlinnassa.

Muistoja laivastovierailuista Kieliin vuosina 1935 ja 1937

vastavierailu. Jo silloin Väinämöisellä koettiin, että musta pilvi uhkasi Suomea idästä.

Vierailuun osallistuivat panssarilaiva Väinämöinen ja sukellusveneet Iku-Turso ja Vetehinen sekä niiden emälaivana toiminut tykkivene Hämeenmaa. Vastanotto oli vieraanvarainen ja hyvin organisoitu.

Erityisen yllätyksen aiheutti se, että satamassa oli Weddigen laivue, jonka sukellusveneet olivat Turussa Saksalle rakennetun prototyypin ja saksalaisten koulutukseen käyttämän CV 707:n kaltaisia. Tämä alus on nyt, kuten edellä todettiin museolaivana: ”Vesikko” Suomenlinnassa. Weddi-

gen laivue vieraili ennen sotia myös Helsingissä.

Jatkosodan aikana vierailivat suomalaiset meriupseerit Kielissä, jolloin heidät perehdytettiin mm. saksalaisten magneettisten ja akustis-magneettisten herätepohjamiinujen käyttöön. Tähän koulutukseen liittyen heidän tiedossaan oli saksalainen miinanraivauskalustovarasto, jonka perusteella pelastusalus Salvator osattiin lähettää hakemaan raivauskalustoja, joiden puute olisi aiheuttanut katkoksen miinaraivauksessa Suomenlahdella vuosina 1945–1950.

Vuoden 1937 laivastovierailuun Englannin Porthsmouthiin Kuningas

Yrjö VI:n kruunajaisparaatiin saatiin vielä lupa kulkea Kielin kanavan läpi, jolloin Kielissä Väinämöisellä vieraili jälleen joukko saksalaisia upseereita. Yhteistoiminta Saksan laivaston kanssa jatkosodassa ja etenkin miinasodassa on vielä monen merisotaa tutkineen mielestä ollut tehokasta, joka osaltaan maasotatoimiin liittyen vaikutti maamme pysymiseen itsenäisenä demokratiana.

TEKSTI: Komentaja evp. VTT **Eero Auvinen**

Loimaan jääkärimuistomerkki täytti 55 vuotta

Loimaalla heräteltiin henkiin jääkäriperinnettä syyskuussa, kun laskettiin seppele Kanta-Loimaan hautausmaalle vuoden 1977 syyskuussa paljastetulle jääkärimuistomerkillle, jossa on kymmenen jääkärin nimet.

Tämänkertainen kunnianosoitus oli vastaus JP27:n perinneyhdistyksen puheenjohtajan Vesa Valtosen haasteeseen. Hän haastoi Parolen numerossa 2/2022 nykynuorison päivittämään jääkärien 1975 julkaiseman testamentin omaan mediavirtaansa soveltuvaksi. Hän uskoo testamentin, tämän upean julistuksen, sen kulmakivien kyllä kestävän tällaisen

operaation.

Valtosen toivomusta noudatettiin, kun, kun Jääkärimuistomerkillle laskettiin seppel sen 55-vuotispäivänä. Laskijoina olivat Erkki Koivisto (87 vuotta) ja hänen pojanpoikansa Juho Koivisto (21), reservin vänrikki.

Tilaisuus oli myös ”poikkijärjestöllinen” eli mukana oli jäseniä JP27:n perinneyhdistyksestä, Porin prikaatin killasta, Loimaan reserviupseereista, Loimaan reserviläisyhdistyksestä, Loimaan seutukunnan väepelikerhosta ja Loimaan veteraanijärjestöstä. Seuranneessa kahvitilaisuudessa keskusteltiin järjestöjen välisestä yhteis-

työstä. Tarkoitus on järjestää esim. yhteisiä luentotilaisuuksia Suomen historiasta, jotta saadaan kokoon laaja kuulijakunta.

Todettakoon, että Turun maanpuolustusperinneyhdistykset ovat jonkin aikaa järjestäneet yhteisiä esitelmätalaisuuksia. Tänä syksynä niitä kertyy kolme. Mukana ovat JP27:n perinneyhdistys/V-Suomen osasto, Vapaussodan perinneyhdistys/V-Suomen osasto, Varsinais-Suomen Sotilaspoikien perinnekilta, Turun seudun lottaperinneyhdistys, Porin prikaatin killan Turun alueosasto ja sotaveteraanit.

Loimaalla muisteltiin 55 vuotta sitten tapahtunutta Jääkäripatsaan paljastusta. Muistomerkin on suunnitellut loimaalaisen jääkäriluutnantin Uuno Koiviston poika, taiteilija Aarre Koivisto. Muistomerkin 55-vuotis-seppeleen laskivat Jari Tuominen (vas), Tiina Tuominen, Olli-Pekka Rastas, Erkki Koivisto ja Juho Koivisto. Aikanaan patsaan paljastukseen ja sen jälkeiseen suureen maanpuolustusjuhlaan osallistuivat puhujina jääkärikenraali A.E. Martola ja jääkäri liikkeen tutkija, professori Matti Lauerma. Tilaisuudessa oli 1 200 kuulijaa. Kuva: Kari Nummila.

Turpotietäjä 2022 -kilpailun finaalissa käytiin kertomassa kilpailijoille jääkäreistä. Esitelmän tehosteeksi Jokaiselle yhdeksälle finalistille annettiin *Jääkärien elämäntyö*-kirja. Lisäksi parhaan suullisen esityksen pitäjä sai *Suomen jääkärit – itsenäisyytemme kärkeijoukko*-kirjan.

Turpotietäjät on valtakunnallinen, lukiolaisten turvallisuuspolitiikan ja kokonaisturvallisuuden tietämystä mittaava tietokilpailu. Tänä vuonna kilpailuun osallistui noin 400 oppilasta 76:sta lukiosta.

TURPO
TIETÄJÄ

Opin paljon historiaa jääkärikanslian aineistoa arkistoidessa

Hei, olen Valora Hölttä ja olin Jääkärikansliassa viime kesänä kuukauden ajan kesätöissä arkistojana. Opiskelen tällä hetkellä lukion ensimmäistä vuotta Munkkiniemen yhteiskouluissa.

Ennen kesäloman alkua sain kuulla, että pääsisin Jääkärikanslialle kesätöihin arkistojaksi. Olin onnellinen tästä mahdollisuudesta, mutta hieman hermostunut, sillä en tiennyt yhtään millaista arkistointi on. Lisäksi oli kysessä minun ensimmäinen oikea kesätyöni.

Ensimmäisenä työpäivänä minut otettiin huomaavaisesti vastaan ja näin ensimmäistä kertaa työkaverini. Allekirjoitimme työ sopimukset heti ensi kättelyssä. Saimme selkeät ohjeet ja perehdytyksen työhön, sekä meille myös esiteltiin Jääkärikanslian tilat. Pian olikin jo aika kiivetä talon korkeimpaan kerrokseen, jossa itse työn tulimme tekemään. Kun avasin oven ensimmäistä kertaa ja katsoin sisälle, siellä odotti sadat muuttolaatikat täynnä hienoja historiallisia esineitä.

Ryhdyimme heti tuumasta toimeen ja aloimme purkamaan näitä laatikoita, jotta voisimme numeroida ja lopulta arkistoida ne. Ensimmäiset päivät menivätkin laatikoiden nostelamisessa ja purkamisessa.

Kun kaikki laatikot oli purettu, ullakolla vallitsi lievästi sanottuna pieni kaaos. Aluksi siellä oli jopa vaikeaa kävellä, sillä tavaraa oli niin paljon. Hetkeksi tuli sellainen pieni kauhun tunne, että mitenhan tästä nyt selvittää.

Pikkuhiljaa pääsimme numeroimaan tavaroita, ja laatikoista alkoi löytyä jos jonkinlaisia aarteita. Olen ollut aina kiinnostunut historiasta, sillä emmehän voi ymmärtää nyky-

Valora Hölttä ja Onni Fisher järjestivät viime kesänä materiaalimassaa, joka siirtyi vanhasta Kiholinnan Jääkärikansliasta. Paperit ovat arkistossa ja esineistä tehty exell-luettelo.

päivän menoja tietämättä historiaa. Siksi oli oikeasti mielenkiintoista nähdä, mitä kaikkea niistä monista muuttolaatikoista löytyi.

Säästääksemme aikaa siirryimme tekemään työtä niin, että vuoroin toinen numeroi tavaroita ja toinen alkoi jo arkistoida niitä. Se oli hyvä päätös, sillä säästimme sillä selkeästi aikaa. Aloitimme helpoimmista tavaroista, sillä emme edes tiennyt kaikkien tavaroiden nimiä. Välillä siinä meinasikin tulla vaikeuksia, että millä nimellä ne nyt sinne Excel-taulukoon kuuluisi merkitä. Kuitenkin aina kun menimme rohkeasti kysymään, niin asia selvisi heti ja siinä samalla tuli todella opittua.

Pian tavarat lattialta alkoivat hupenemaan ja ullakko alkoi näyttämään vähemmän sekasorrolta. Meillä oli kuitenkin kiire. Puolessa välissä tavaroita ja mappeja oli arkistoitu jo yli 4000, mutta selkeästi tavaraa ja varsinkin papereita oli vielä paljon jäljellä.

Loppua kohden tahti kiristyi ja koitimme saada mahdollisimman paljon tehtyä ennen työn loppumista. Lähes kaikki maalaukset, valokuvat, kirjat, koriste-esineet ja muut laatikoista löytyneet aarteet olivat löytäneet omat paikkansa laatikoista, joihin ne pääsivät nyt odottamaan seuraavaa kertaa, jolloin ne pääsisivät ihmisten ihasteltaviksi ja tutkittaviksi.

Vaikka emme aivan päässeet tavoitteeseemme ja pieni osa tavaroista ja papereista jäikin arkistoida, teimme huikean työn. Muutos lähtötilanteesta oli valtava.

Mielestäni kaikista mielenkiintoisimpia olivat kaikki vanhat valokuvat. Kun niitä katseli ja luki, miltä vuodelta ne ovat, sekä missä otettuja niin tuntui, kun olisi melkein ollut mukana kokemassa näitä asioita. Ylipäätään parhainta työssä oli uuden oppiminen. Ennen täällä työskentelyä en hirveästi tiennyt mitään jääkäreistä, mutta nyt tuntuu siltä, että olen oppinut paljon paitsi jääkäreistä, myös ylipäätään historiasta, sekä Jääkärikanslian toiminnasta.

Olen syvästi kiitollinen tästä kesätyöstä mahdollisuudesta. Sen lisäksi, että opin paljon niin myös sain kokea lämpimän ilmapiirin, joka oli aivan mahtavaa. Monille ensimmäisistä kesätöistä ei jää kovin hyvät muistot, mutta voin onneksi itselleni kävi näin hyvä tuuri. Nyt uutta oppineena ja kokemusta karttuneena suuntaan uusiin työ- ja opiskeluelämän haasteisiin.

Arcturuksen kuva syntymäpäivälahjaksi

Arcturus merellä.

Alice Crockford antoi isoäidilleen Maisa Crockfordille syntymäpäivälahjaksi maalaamansa kuvan Arcturuksesta. Maisan isä saapui tällä laivalla jääkärien pääjoukon mukana Vaasaan 25. Helmikuuta 1918.

Murolan etappitie

Murolassa, noin 20 km Rovaniemen eteläpuolella, kunnioitettiin 22.9.2022 jääkäriperinteitä Ylitornioon johtavan etappitien varrella. Kuudennen luokan oppilaat pyörsivät Jääkärikivelle opettajansa Mikko Jurvansuun johdolla asettaen komean kanervan koristamaan arvokasta muistomerkkiä. Tällainen toiminta saa aina lappilaisen jääkäriperinteenvaalijan mielen iloiseksi. Kuva Hannele Simonen Murolan kylän kokemuksista etappi- ja värväystoiminnassa on kerrottu enemmän Markku Aherton kirjoittamassa ”Jääkäreitä ja latutarhoja”-kirjassa, jota on saatavilla mm Jääkärikansliasta.

Musta lippu yhdistää perinnetyössäkin

Perustamisestaan alkaen Jääkäripataljoona 28:n Perinneyhdistyksen Keski-Suomen osasto otti tehtäväkseen vaalia jääkäriperinteen ohella nimenomaan jääkäripioneerien henkeä, saavutuksia ja perinteitä. Osaston kummiyksikkö oli Pioneerirykmentin lakkauttamiseen saakka Keski-Suomen Pioneeripataljoonan aliupseerikoulu. Rykmentin lakkauttamisen yhteydessä puolustusvoimissa jääkäripioneerien perinteen vaaliminen määrättiin Pioneerikoulun vastuulle. Näin Keski-Suomen osaston ja Pioneerikoulun tehtävät kohtasivat luontevasti toisensa. Tämä näkyy osaston ja pioneerikoulun välisessä yhteistyössä jääkäripioneerien perinteiden vaalimisessa.

Kiitokseksi ja tunnustukseksi annetun tehtävän menestyksellisestä hoitamisesta, Keski-Suomen osasto myönsi pioneerikoululle osaston, pioneerien tunnusvärin mukaisen, osaston mustan standaarin. Osaston puheenjohtaja Martti Porvali luovutti tunnustuksen pioneeriaselajin vuosipäivän juhlallisuuksien yhteydessä pioneerikoulun päällikön sijaiselle kapteeni Tuomas Burkelle 29.7.2022.

Martti Porvali

KUVA: Maasotakoulu

Sukupolvenvaihdos jääkärihaudan hoidossa

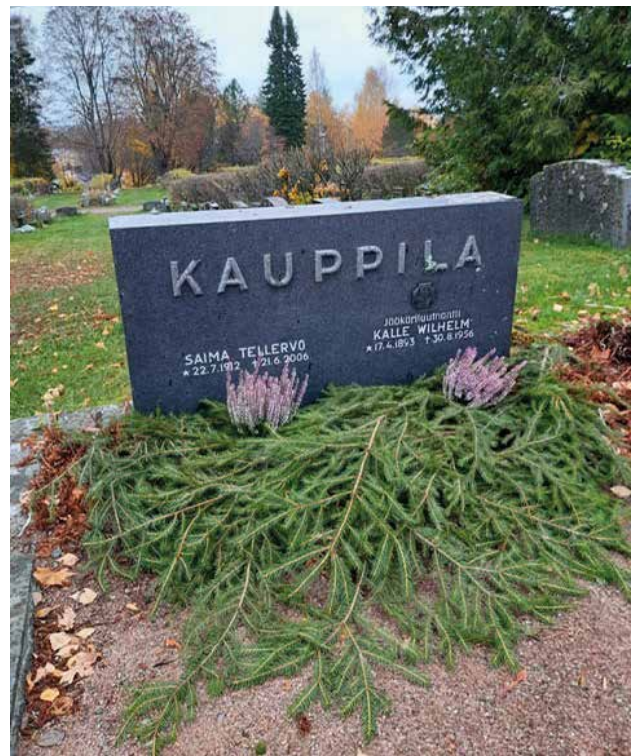
Pohjois-Satakuntalaisen Ikaalisten kaupungin Kartun kylän Kauppilan suvun jääkäriperinteen vaalimisessa on vähitellen tapahtumassa sukupolvenvaihdos. Kapula on siirtymässä jääkäriluutnantti Kalle Kauppilan veljen pojilta nuoremmille sukupolville.

Vierailin kesämökkipaikkakunnallani Ikaalisissa, jolloin minulla oli mahdollisuus omasta puolestani vaihtaa Kalle-setämme sekä hänen nuorimman sisarensa sairaanhoitaja Saima Kauppilan (1912–2006) hauta jälleen talvimoodiin havuttamalla hautakivi sekä asettelemalla perinteiset calluna-ruukut hautakiven eteen.

Kirjoitin vuosi sitten isosetäni elämäkerran ”Ein trauriger Jägerleutnant Kalle Wilhelm Kauppila (1893–1956)” josta omakustanteesta Parole-lehden toimitus laati kirjavaroituksen jäsenlehdessämme 6/2021.

Matti Kauppila

JP27 Helsinki-Uusimaan osasto

Marjo Kervinen 98 vuotta

4. syyskuuta vietettiin aurinkoisena syysunnuntaina viihtyisässä, kodikkaassa Villa Tapiolassa Marjo Kervisen 98-vuotispäivää pienen kutsuvierasjoukon kera. Läsnä oli rakkaita sukulaisia ja hyvin läheiset ystävät Perinneyhdistyksestä Marja-Liisa ja Sami Sihvo.

Onnittelijoina oli myös talon henkilökuntaa: johtaja Tuula Laulaja ja Marjon omahoitaja Gris kotoisin Chicagosta, hänen kanssaan Marjo keskustelee yleensä englanniksi. Monet hoitajat kävivät halaamassa, joukossa myös niitä joilla oli vapaapäivä.

Iloisin "lahja" minkä Marjo sai, oli pitää Tanelin pientä valkoista nappisilmää sylissä.

Kirjeitä toimitukselle

von der Golzin ja Mannerheimin ajopeli

Parolen numerossa 3/2022 oli kuva kenraali Rüdiger von der Golzin pianosta hankolaiskodissa. Parole anroi väärää tietoa kuvan henkilöistä. He olivat kenraali Golzin pojanpojanpoika Hans von der Golz ja hänen puolisonsa Anna. Samat henkilöt oheisessa kuvassa. Kuvan lähettänyt tom Froman kertoo, että autolla ovat matkustaneet mm. kenraali von der Golz ja Mannerheim.

Rüdiger von der Golz ja Mannerheim ovat matkustaneet tällä autolla. Kuvassa Hans von der Golz, Anna von der Golz sekä Anna Fröman.

Pianon edessä ovat Hans Graf von der Golz ja Anna Ggräfin von der Golz. Hans on Rüdigerin pojanpojanpoika. Hän on myös von der Golz suvun historioitsija.

Jääkärien paluun 105-vuotisjuhla Vaasassa

Perjantaina 24.2.2023

18.00 Kirkkokonsertti Vaasan kaupungin kirkossa

Musiikista vastaa MPK Pohjanmaan soittokunta johtajana Elias Seppälä ja Arto Panula. Solistina on Mika Nisula. Tilaisuus on yleisölle avoin.

Lauantai 25.2.2023

09.00–12.00 Kalustoesittely Vanhalla kasarmialueella. Esillä on Porin prikaatin suorituskykyisintä kalustoa

11.55 Ylilento Vaasan torin yli

12.00 Katselmus. Paraatikatselmuksen suorittaa Maavoimien komentaja, kenraaliluutnantti Pasi Välimäki.

Paraatijoukkoja komentaa Porin prikaatin komentaja, prikaatikenraali Vesa Valtonen.

Paraatiin osallistuu joukkoja Porin prikaatista, Pohjanmaan maakuntakomppania, Maanpuolustuskoulutusyhdistys sekä saksalaisia kutsuvieraita.

Paraatikatselmuksen musiikista vastaa MPK Pohjanmaan soittokunta.

12.45 Ohimarssi. Kenraaliluutnantti Pasi Välimäki ottaa ohimarssin vastaan Vaasanpuistikolla seurassaan Vaasan kaupungin ja JP27 edustajat.

Paraatijoukkoja komentaa prikaatikenraali Vesa Valtonen

14.30 Seppeleenlasku Jääkäripatsaalle Hovioikeudenpuistossa

Kirjeitä toimitukselle

Kirjoittajan lapsus

Jutun ”Mitä oli Mäntsälän kapinan takana” (Parole 3/2022) alussa oli virheellinen väite, jonka mukaan kansanedustaja Mikko Erich olisi avioitunut Richard de la Chapellen entisen vaimon kanssa.

Perhekuvio on selitetty myöhemmin jutussa oikein: Mikko Erichin vaimo Anni Nyysönen oli avioitunut vuonna 1919 de la Chapellen kanssa.

Mikko Uola

HELSINKI-UUSIMAA OSASTO

Kokouskutsu ja esitelmä 2.2.2023

Helsinki-Uusimaa osaston vuosikokous pidetään torstaina 2.2.2023 Helsingissä Maanpuolustustalon auditoriossa osoitteessa Töölöntorinkatu 2 B.

Tilaisuus alkaa klo 18.00 kokousoitelmällä, jonka pitää teologian tohtori, kirkkohistorian dosentti André Swanström perustuen kirjaansa Valkoisen uskon soturi – Jääkäri, pappi ja SS-mies Kalervo Kurkiala.

Tilaisuuteen ilmoittautumiset pyydetään 25.1. mennessä osoitteeseen hki-uusimaa@jp27.fi tai 050 332 1991. Aulassa on pienet kokoustarjoilut.

Tervetuloa!

Helsinki-Uusimaa osaston johtokunta

Yli tuhannen lentosoturin tarinat samoissa kansissa

Pommitus- ja tiedustelulentäjät Suomen ilmavoimissa 1939–1945

Kari Stenman

544 sivua, Koala 2022

Pommitus- ja tiedustelulentäjät on jatkoa Stenmanin ja Koalan kaksi vuotta

sitten julkaisemalle vastaavalle kirjalle hävittäjälentäjistä. Kirja on vaatinut edeltäjääkin suuremman työn, sillä se sisältää tiedot yli tuhannesta lentävän henkilökunnan jäsenestä. Mukaan on päässyt jokainen yhdelläkin sotalenolla ollut.

Kirjan alkuosassa käydään läpi joukko-osastojen sotatiet. Lentorykmentti 4:n pommikoneiden sodasta on julkaistu paljon. Näiden ”valiojoukko-osastojen” varjoon ovat jääneet Lentolaivueet 6-16. Niiden tarinoissa tulevat esille lentokaluston puute ja tyyppikirjavuus.

Lentolaivue 6:lla voisi kuvitella olleen maailmanennätys kalustokirjavuudessaan. Sillä oli seitsemän tyyppisiä koneita, jotka oli valmistettu Englannissa, Saksassa, Neuvostoliitossa, Hollannissa ja Norjassa. Tyypit olivat Beriev MRR-2 lentovene, Dornier 22

Balckburn Ripon, MF-11, SB-2, DB-3, I-15 sekä Koolhoven.

Lentolaivue 6:n moniin tehtäviin kuului myös sukellusvenetorjunta, mihin käytettiin pääasiassa venäläisiä SB-2-pommittajia. Omat koirat purivat.

Tätä kirjaa ei lueta kannesta kanteen, vaan se toimii käsikirjana erityisesti henkilötietojen osalta. Niistä löytyy mielenkiintoisia nimiä, Kuten Uolevi Raade. Tuo muinainen Neste Oy:n ”diktaattori”. Hän oli muutaman viikon ajan LLv 15:ssa ohjaajana ja konetarkastajana.

Koalan kustantamien kirjojen tapaan tämäkin teos ansaitsee tunnustuksen rohkeasta kuvien käytöstä. Tavanomaiset ryhmäkuvat yli aukean taitettuina ovat upean näköisiä.

Jukka Knuuti

Hämäyksen mestarinäyte: Normandian maihinnousun peittely

Kaksois-agentit

Normandian maihinnousun suuri vakoiluoperaatio

Ben Macintyre

435 sivua, Atena 2022

Ben Macintyre kunnostautui aiemmin tosipohjaisella jännärillään ”Agentti-Sonja”, jossa Moskovaa palvellut vakoija jallitti läntistä maailmaa käsittämättömällä taidollaan ja sitkeydellään. Nyt vuorossa on myös arkistotietoon perustuva laaja selonteko viiden ratkaisevan kaksoisagentin työstä, jolla huiputettiin Natsi-Saksa uskomaan liittoutuneiden tulossa olevasta maihinnoususta Ranskaan sellaista, mikä ei ollut totta.

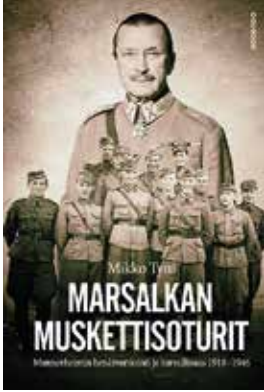
Suuri tavoite oli, että Saksaa palvelleet agentit värvättiin toimimaan suunnitelmallisesti liittoutuneiden etujen mukaisesti. Bluffin suuri pihvi oli, että Hitlerin Saksa valmistautuisi kohtaamaan läntisen hyökkääjän joko Norjassa tai Doverin kanaalin vastarannalla Calaisissa (”operaatio Fortitude”) – Normandian (”operaatio

Overlord”) sijaan. Erittäin yksityiskohtaisesti kieroiltu tavoite saavutettiin – juuri ja juuri. Natseille syötetty vaeinformaatio osui.

Kirjan rasiiteena on valtaisa nimien sekamelska (kuin vanhaan venäläiseen romaaniyyliin) sekä se, että varsinaiseen pääaiheeseen päästään vasta parisataa sivuisen luku-urakan jälkeen. Sitten alkaa todellinen työ hahmottua. Viiden kaksoisagentin onnistuu – kunakin tahoiltaan - viestittää saksalaisille ”ohjaajilleen” yksilöllisissä viesteissään se, mitä saksalaisten haluttiin uskovan. Ja nämä uskoivat niin hyvin, että jopa palkitsivat auliisti heitä huijaavat indoktrinaattorit. Tuosta oveluudesta tänäänkin nautitaan, kunhan hyvin suunnitellaan, ettei kukaan huomaa.

Markku Jokipii

Marski aiheutti armaita hiuksia suojelejoilleen

Mannerheimin henkivartiointi ja turvallisuus 1918–1946

Mikko Tyni

398 sivua, Docendo 2022

Kuinka pienin resurssin Suomen marsalkka C.G.E. Mannerheimin turvallisuudesta ajoittain huolehdtiinkaan. Näin siitä huolimatta että kokemukset olivat aivan varhaisista tapahtumista lähtien muistuttava hänen sotilaana eläneen aina vaaravyöhykkeessä. Hänellä oli niin ulkoisia vihollisia kuin myös normaalielämään liittyneitä riskitekijöitä, jotka konkretisoituivat kymmeniä kertoja. Silti Marski oli vaikea saada uskomaan, että hän oli hengenvaarassa. Oliko se uskoa onneen? Turvatoimien vähätelyyn syyllistyvät useat julkisuuden henkilöt tänäänkin, jopa kohtalokkain seurauksin.

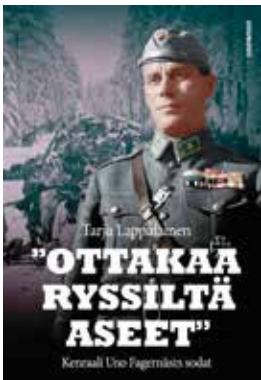
Onni oli Marskillä myötä. Hän selvisi kuin ihmeen kaupalla rintamakäyntien tarkka-ampumavaaroilta, kranaateista, miinoista - vuoden 1918 punikit, santarmit tai myöhempien

sotien laskuvarjoilla pudotetut desantit eivät onnistuneet. Liikenteen vaarat tulivat todistetuiksi niin junassa kuin autoissa matkatessa.

Mikko Tynin sinnikäs tutkimustyö on jännittävä lukemisto, joka on ihan totta. Se on suomalaisen henkivartiointin historiikki, jossa sankarimme selviytyy aina hengissä, monesti vähältä pitäen. Usein kyse oli myös henkilökohtaisista vahingoista, vaikka flunssahistorioihin ei juuri mennäkään. Ja siinä sivussa Marskin lisäksi turvahenkilöstön oli suojeltava muitakin: maan suuria vaikuttajia tai valtiovierailuja. Oli sammutettava jopa Adolf Hitlerin lentokoneen palavaa pyörää Immolasessa. Ja tämän kaiken oli tapahduttava mahdollisimman huomaamatta.

Markku Jokipii

Toimittajan kuvaus kenraali Fagernäsin kolmesta sodasta

"Ottakaa ryssiltä aseet"

Kenraali Uno Fagernäsin sodat

Tarja Lappalainen

437 sivua, Docendo 2022

Everstiluutnantti Uno Fagernäs määrättiin talvisodan alkaessa komentamaan JR 64. Rykmentin varustuksessa ei ollut kehumista, mm aseistusta. Kun

miehet valittivat aseiden tasosta, Fagernäs vastasi kirjan nimeksi tulleella tokaisulla: ottakaa ryssiltä aseet.

Huonoista lähtökohdista huolimatta JR löi Suomussalmen Hulkonniemessä ylivoimaisen vihollisen. Seurasi Raatteen tie, talvisodan legendaarisen taistelu 44. ukrainalainen divisioona tuhoutui. Näistä taisteluista sanottiin, että Marttinen suunnitteli, Fagernäs toteutti ja Siilasvuo otti kunnian.

Jatkosodan alkaessa everstiksi ylenetty Fagernäs joutui toistamiseen jääkärioveljensä Siilasvuon alaiseksi nyt Uhtuan suunnalla. Saksalaisten johtamat operaatiot eivät johtaneet menestykseen. Jääkärioveljille tuli välirikko, kun Siilasvuo kuvitteli, että Fagernäsillä olisi ollut tekemistä sen kanssa, että hänet komennettiin kotirintamatehtäviin.

Uhtualla Fagernäsin divisioona pääsi historiaan, kun en isännöimät

sotilaskotisisaret joutui neuvostopartisaanien uhriksi. Maanselän kannaksella hänen divisioonassaan palveli legendaarinen Lauri Törni. Ja tämän alaisuudessa taisteli mm. eräs Mauno Koivisto.

Lappalainen on kirjoittanut Fagernäsin toimittajan rennolla tyylillä. Tekstissä on runsaasti kuvausta Fagernäsin joukkojen "kuraportaan" toiminnasta. Jää epäselväksi, kuinka luotettavia kaikki nämä tarinat ovat. Fagernäsin osalta lähdepohja on kunnossa: kirjoittaja on saanut käyttöönsä Fagernäsin muistiinpanot.

Fagernäsin perheen mukanaolosta hankkeesta todistaa myös kirjan varsin runsas kuvitus. Ja kuvissa on vielä tavanomaista paremmat kuvatekstet.

Jukka Knuuti

Panssarikomentaja luennoi brittiupseereille operaatioistaan Normandiassa

Aikakauteni vanki;

panssarikomentajan muistelmat
1939–1950

Hans von Luck

480 sivua, Koala 2022

Hans von Luckin sota alkoi 1. syyskuuta 1939, kun hän oli mukana Puolaan hyökänneissä panssarijoukoissa. Sota päättyi hänen osaltaan vasta 1950, jolloin hän palasi sotavankeudesta Neuvostoliitosta.

Väliin mahtuu hyvin vaihteleva sotatie: hyökkäys Ranskaan kesäkuussa 1940, eteneminen Moskovan porteille, siirto Rommelin joukkoihin Pohjois-Afrikkaan. Liittoutuneiden mairhinnousun torjunta Normandiassa kesällä 1944 ja viimeksi toivottomat taistelut jo koti-Saksaan tunkeutuneita neuvostojoukkoja vastaan.

1930-luvun ihmiseksi von Luck oli maailmaa nähnyt ja kielitaitoinen. Hän oli vierailut jopa Englannin alahuoneen puhemiehen kotona. Sodan aikana hän ystävystyi Pariisissa joidenkin ranskalaisten kanssa.

von Luck suhtautui natsihin kriittisesti. Ja muitakin ei-natseja löytyi. Kun hänen esimiehensä luovutti hänelle vastaperustetun 1. luokan Saksan kultaisen ristin, nimitti esimies merkkiä Hitlerin paistetuksi munaksi.

Sotavankeudessa von Luckin venäjän kielen mahdollisti yhteydenpidon paikalliseen väestöön.

Sodan jälkeen hän palasi Pariisiin tapaamaan sikäläisiä ystäviään. Luck tapasi myös brittiupseereja, joita vastaan hän oli sotinut Normandiassa. Hän päätyi pitämään luentoja opiskeleville brittiupseereille operaatiostaan heitä vastaan. Voi sanoa, että on hyvin erilaiset sotamuistelmat, joissa sotatoimia kiinnostavampia ovat von Luckin käsittämättömät sosiaaliset taidot.

Jukka Knuuti

Jääkärit ja ”Plootuvuori” napit vastakkain

Tasavallan ensimmäiset

Presidenttipari Ester ja K.J.
Ståhlberg 1919–1925

*Marja-Liisa Hentilä,
Seppo Hentilä*

512 sivua, Siltala 2022

Suomen ensimmäinen presidentti K.J. Ståhlberg joutui äärimmäisen

törkeän vihapuheen kohteeksi ennen valintaansa presidentiksi ja myös sen jälkeen. Pahimmasta päästä oli 32 jääkäriin allekirjoittama kirje, jossa he uhkasivat tappaa presidentin, ellei tämä luovu tehtävästään. Jääkärien viha ”Plootuvuorta” kohtaan johtui siitä, että Ståhlbergin sanottiin vastustaneen jääkäriiliikettä ja jopa pitäneen jääkäreitä maanpettureina. Tutkijoiden mukaan ankaran legalistinen Ståhlberg vain katsoi jääkäriiliikettä juridiikan kannalta ja halusi varottaa kiinnijäämisen seurauksista.

Ståhlberg joutui hakaukseen jääkärien kanssa vielä 1924, kun nämä uhkasivat joukkokirtisanoutumisella armeijasta, ellei eräitä ”ryssänupseereita” eroteta puolustusvoimista. Jääkärit saivat pääosan vaatimuksistaan läpi.

Ståhlberg joutui luomaan presidenttinä olemisen mallin. Presidentti

oli Suomessa uusi instituutio ja sellaisenaan lähes tuntematon kaikkialla Euroopassa. Hänen presidenttikaudellaan maassa oli suuria sisäisiä jännitteitä mm. punavankien armahdus ja heimosodat. Ajan levottomuudesta kertoo mm. sisäministeri Ritavuoren murha. Sekin oli tulosta tuon ajan paljosta vihapuheesta.

Presidentin roolin rakentamisessa puoliso Ester oli suureksi avuksi. Monet silloin omaksutut käytännöt ovat todellisuutta vielä tänään.

Kahden lesken avioliitossa vallitsivat uusperheen vaikeudet. Ståhlbergin tyttäret eivät hyväksyneet uutta ”äitiä”. Etenkin kun he menettivät tälle edustustehtäviä, joita heille oli tullut leskipresidentin tyttärinä.

Jukka Knuuti

Seppo Tiilikainen, yksi liian nuorena kuolleista

Kolmen rintaman mies

Seppo Tiilikainen talvisodassa, SS-Wiking-divisioonassa ja Tali-Ihantalassa

Heikki Tiilikainen

283 sivua, Minerva 2022

Lähtökohdan teokselle Heikki Tiilikainen evp everstiluutnantti ”peri” edesmenneen kirjailija Petri Nervaisen kesken jääneestä hankkeesta: koota nuorena kuolleen, tuntemattoman suomalaisen sankarisotilaan elämänkerta. Teoksen päähenkilö ei ole kirjoittajan kanssa samaa sukuhaaraa.

Seppo Tiilikaisen 21-vuotiaana Tali-Ihantalassa päättynyt elämä on retki läpi kolmen rintaman kokemuksista hänen päiväkirjamerkintöjensä perusteella. Näin tuntemattomasta rivimiehestä kasvaa lukijan silmissä esimerkki uhrautuvaisesta nuorukaisesta, joka lisäksi rintamakirjeenvaihtonsa voimalla muotoutuu lukijalle tutuksi.

Erityistä Seppo Tiilikaisen tarinassa on, että hän haavoittui 17-vuotiaana talvisodassa. Toivuttuaan hän rakensi Salpalinjaa ja värväytyi ns. panttivan-kipataljoonaan Saksaan koulutettavaksi ja sieltä Barbarossa-operaation mu-

kana Ukrainaan. Hän vietti keltataudin vuoksi liki vuoden toipilaana, kunnes kotiutettiin pataljoonan mukana Suomeen ja ehti vuodeksi jatkosotaan.

Koettelemukset toistuvat toinen toisensa jälkeen. Tietokirjailijana Heikki Tiilikaisella on erinomainen mahdollisuus tutkailla Barbarossa-operaation yhteydessä suomalaisten mahdollisia yhteyksiä väitettyihin julmuuksiin. Viime vuosikymmenten aikana heihin on kohdistettu syytöksiä, joita tämän kertainen esimerkkitapaus ei näytä todistavan. Silti muistettava on, että niin Hitler kuin Stalin sallivat julmuudet sekä sotilaita että siviiliväestöä kohtaan. Kuluvan vuoden tapahtumat Ukrainassa osoittavat, ettei Venäjällä mikään ole noista ajoista laisinkaan muuttunut.

Markku Jokipii

Murhaaja liikkuu Pohjankankaalla ja Niinisalossa

Kuolema kasarmilla

Vesa Vares

252 sivua, Docendo 2022

Historiantutkijana tunnettu Vesa Vares on toteuttanut vuosien haaveensa ja kirjoittanut jännitysromaanin. Tapahtumaympäristönä on Niinisalon Satakunnan tykistörykmentti. Rykmentissä tapahtuu kaksi henkirikosta, joista ensimmäisessä on uhrina henkilökunnan jäsen ja toisessa varusmies.

Tarinaa kuljetaan paitsi henkilökunnan myös alokas patterin henkilöiden kautta. Kun teksti kulkee patterin tuvissa, tuntuu tyyli hieman kuin varusmiesten kirjoittamalta. Sen verran simppeleä teksti on. Mutta mielellään hän sitä lukee tarinaa, joka kertoo varusmiesten elämästä Niinisalon valkoisissa kasarmeissa ja Pohjankankaan tuulisilla ampumakentillä. Puutteista

huolimatta kyllä tarinaan silti jännitys rakentuu. Juoni on hieman mutkikas, ja lopulta veritekojenkin syyllinen löydetään.

Jotkut muutkin historiantutkijat ovat kokeilleet romaanin kirjoittamista, mutta onnistuneet paremmin kuin Vesa Vares. Kyllä vastaisuudessakin taidan lukea mieluummin hänen historiatekstejään kuin romaania.

Jukka Knuuti

Wallenbergien mahtisuvun ”toinen kotimaa”, Suomi

Pohjoinen liitto

Wallenbergit ja Suomi

Hannu Rautkallio

656 sivua, Otava 2022

Tohtori Hannu Rautkallio hävisi vuosikausiksi ruotsalaisen Wallenbergien mahtisuvun hänelle avaamiin arkistoi-

hin. Samoin hänelle kävi 1990-luvun alussa, kun Neuvostoliitto hajosi ja sen arkistot avautuivat muutamien vuosien ajaksi.

Wallenbergien pankkiiri- ja teollisuustoiminnan alullepanija André Oscar W (1816-1886) perusti Stockholms Enskilda Bankin (SEB) ja alkoi kohdistaa huomionsa myös Suomeen. Wallenbergien myötävaikutuksella maamme siirtyi kultakantaan ja kykeni läntisen rahoituksen turvin rakentamaan infrastruktuuriaan.

Wallenbergien Suomea koskeva aineisto on erittäin laaja. Haluava löytää siitä yksityiskohtaista rahoitusalan tietoa 1800-luvun puolivälistä aina tähän päivään saakka. Monimutkaiset neuvottelut useiden ulkomaisten pankkien kesken selvitetään 120 sivun viitetietojen tuella.

Kun sotien aikaan ja niitä seuraaviin vuosikymmeniin päästään, vastaan tu-

levat jo tutut vaikuttajahahmot, Risto Ryti, J.K. Paasikivi, Urho Kekkonen, Mauno Koivisto. Tuolloin yhteyksiä hoitelevat jo A.O. Wallenbergin myöhemmät sukupolvet, varsinkin Kekkonen ikätoveri Marcus W. nuorempi (1899–1982).

Vaikka Rautkallion tutkimus on tiukkaa raportointia, se saa Kekkonen ja Marcus W:n ystävyyttä kuvatesaan suoranaisia inhimillisiä piirteitä. Tuntuu siltä, että Kekkonen itse kirjoitteli omiin päiväkirjoihinsa heidän yhteisestä tapaamisistaan vähemmän kuin Marcus W omiinsa. Tämän arvo oli kaikkina vuosikymmeninä toimia oven ajajana ja tietolähteenä suuntana länsi. Loppuun asti Marcus W. koki Ruotsin olevan Suomen huoltajavaltio sekä hänen toinen kotimaansa.

Markku Jokipii

Mauno Koiviston kansansuosio torppasi Sorsan presidenttihaaveet

Kansakunnan kakkonen

Kalevi Sorsan poliittinen toiminta 1969–1993

Henrik Meinander:

416 sivua, Otava 2022

Kalevi Sorsa oli kansakunnan kakkonen, kun Urho Kekkonen oli ykkönen. Toki Sorsa oli ykkösenkin; hän on edelleen Suomen pitkäaikaisin pääministeri. Hän johti neljää hallitusta aika tarkkaan kymmenen vuotta: 3652 päivää. Sorsan tähtäimessä oli myös ykköspaikka, presidentin virka. Mutta häneltä puuttui yksi tärkeä asia: kansansuosio. Mutta Mauno Koivistolla sitä oli ja hänestä tulikin presidentti ylipitkän Kekkos-kauden jälkeen.

Meinanderin mukaan Sorsan ve-roisia pitkän linjan parlamentaarisia vallankäyttäjiä Suomessa ovat olleet vain Urho Kekkonen ja Väinö Tanner. Hänen asemansa maan politiikassa tuli vuosina 1982–1987 niin keskeiseksi, että hän nousi käytännössä vaikutusvaltaisemmaksi päättäjäksi kuin presidentti Koivisto.

Sorsaa on arvosteltu hänen yhteyksistään Tehtaankadulle. Toki hänellä oli kotiryssänsä, joita KGB ohjasi. Mutta Meinanderin mielestä Sorsa ei kuitenkaan KGB-yhteyksissään eronnut muista aikansa johtavista suomalaispoliitikoista. Meinanderin mukaan KGB-yhteyksistä kantoi päävastuun presidentti Urho Kekkonen.

Kirja on kirjoitettu jokseenkin kiu-valla tyylillä ehkä kuivemmin kuin muut Meinanderin kirjat. Kansakunnan kakkonen on kyllä lukemisen arvoinen muistutuksena siitä, kuinka erilaisessa Suomessa elettiin 1970-luvulla.

Jukka Knuuti

Mannerheim oli vertaisiaan päätä pitempi komentaja

Mannerheimin sotataito

Mikko Karjalainen,
Toni Mononen

285 sivua, Otava 2022

Mannerheim ei ollut käynyt sotakorkeakoulua. Tämän asian muistaa jokai-

nen skribentti mainita kirjoittaessaan Mannerheimista sodan johtajana. Mannerheim reputti pyrkiessään Venäjän yleisesikunta-akatemiaan. Näin marsalkkamme jäi vaille koulutusta ja kokemusta esikuntatyöskentelystä.

Se puute näkyi erityisesti Mikkelin päämajan toiminnassa. Päämajan päätöksentekoon ei kuulunut neuvottelemisen, vaan Mannerheim ratkaisi itse varsin pieniäkin asioita.

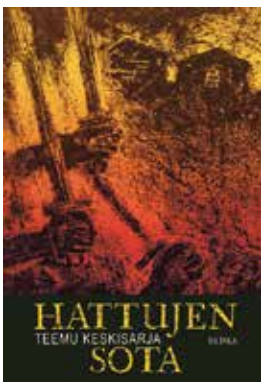
Päämajasta puuttui kanava, joka olisi tuottanut Mannerheimille esimerkiksi tietoa saksalaisten käytännön kokemuksesta taistelusta neuvostojoukkoja vastaan. Sama taisi olla syynä, että joukkojen ja ilmavoimien runsaat havainnot puna-armeijan valmistautumisesta suurhyökkäykseen alkukesällä 1944 eivät tuntuneet menevän Mannerheimin tietoon.

Toisaalta kirjoittajat toteavat, että talvisodassa Mannerheim oli ainoa henkilö puolustusvoimien johdossa, jolla oli kokemusta laajamittaisista sotaoperaatioista. Niinikään hänellä oli usein miten kyky toimia sotataidollisesti oikein suhteessa vallinneen aikakauden ja hänen tehtävänsä olosuhteisiin ja että hän osoittautui sotien aikana monia vertaisiaan päätä pitemmäksi komentajaksi.

Moni sotahistorian harrastaja on odottanut juuri tällaista kirjaa Mannerheimista. Minulle se kuitenkin osoittautui pettymykseksi. Kirja on suppea, vain 285 sivua, mikä pääasiassa kertoo historiaa Mannerheimin urakehityksestä. Sotataidon analysointi jää lopulta varsin suppeaksi.

Jukka Knuuti

Tuntematon sota

Hattujen sota

Teemu Keskisarja

272 sivua, Siltala 2022

1730-luvun lopulla Ruotsin valtiopäivillä vallasta kiisteli kaksi ryhmittymää, hatut ja myssyt, jotka molemmat

saiivat kannatusta eri säädyissä. Hatut saiivat lopulta määrävän aseman ja tämä johti Venäjää vastaan aloitettuun ns. Hattujen sotaan, jota käytiin vuosina 1741–1743. Tarkoituksena oli saada hyvitystä Uudenkaupungin rauhassa 1721 menetetyille suurvalta-asemalle.

Ruotsin menestys ei ollut kaksinen ja sota johti venäläismiehitykseen ns. pikkuvihaan. Lopputuloksena oli, että Turun rauhassa Ruotsi joutui luovuttamaan Venäjälle alueita Kaakois-Suomessa siten, että Haminasta, Lappeenrannasta ja Savonlinnasta tuli venäläisiä kaupunkeja. Lisäksi sodan ylin johto kenraalit Lewenhaupt ja Buddenbrok mestattiin. Sodan aikana Venäjällä valtaan noussut ja Ruotsin tukema keisarinna Elisabet (Jelizaveta) nosti esille ilmeisesti ajatukset mahdollisesta itsenäisestä Suomesta

puskurivaltiona Ruotsin ja Venäjän välissä. Ajatus jäi vain ajatukseksi vielä tuolloin.

Näistä tapahtumista on Teemu Keskisarja luonut jälleen omaperäisen, ulosteiden, mätänevien ruumiiden ja märkivien haavojen ”tuoksuisen” historiakuvaus. Hän kertoo niin Ruotsin armeijan yli-ikäisen ja kykenemättömän johtoportaan kuin ruotsalaisten ja suomalaisten sotilaiden sekamelskaisesta ja epätoivoisesta taistelusta venäläisiä, huonoa huoltoa, talvea ja tauteja vastaan. Majuritasolta ylöspäin taisi johtoportaan keski-ikä olla kuudenkymmenen ikävuoden tienoilla ja oli joukossa reilusti yli 70-vuotiaitakin.

Pasi Pulju

JÄSENPALVELUN MYYTÄVÄT TUOTTEET

	Hinta		Hinta
Kortit			
Uudistettu jääkärilippu	1,00	Hohenlockstedt 100 v juhlamitali	20,00
Jääkärilippukortti 2-os. + kuori	2,00	Jääkärit DVD – YLE:n draamadokumentti	27,00
Onnittelukortti jääkärimerkillä + kuori	2,00	Fallna för friheten -medalj	8,50
Suomen jääkärit kortti 2-os. + kuori	2,00	Jägarens väg	3,00
Jääkärikunniamerkki	1,00	Jääkärien elämäntyö – Itsenäisyyden puolesta, julkaisu (Kielet: suomi, ruotsi, saksa, englantia ja latvia)	10,00
Jääkärien tulo Vaasaan	1,00	Hopeiset 27-kalvosinnapit	150,00
Vaasan jääkäripatsas talvikuva	1,00	Hopeinen 27-riipus ketjulla	150,00
Vaasan jääkäripatsas talvikuva 2-os. + kuori	1,50	Hopeinen 27 -kravattineula	150,00
Jääkäriiliike 100 vuotta	1,00	Hopeinen 27-rintakoru	150,00
Jääkäriiliike 100 vuotta 2-os. + kuori	1,50	Kirjeensulkijamerkki, (arkki sis 50 kpl)	2,50
Pakettikortti jääkärimerkillä	0,50	Kynttilä, Jääkärimerkillä	8,00
Rovaniemen jääkäripatsas	0,20	Puukko Jääkärimerkillä	70,00
Skangal-Mangal tiellä + kuori	0,50	Suomen Jääkärien elämäkerrasto,	
Suomen Jääkärit	1,00	I täydennysosa 1957	5,00
Vaasan jääkäripatsas	0,20	Ur Jägarnas levand och gärning	5,00
Wasserturm	0,20		
Adressit		Vain jäsenille	
Ilman tekstiä	10,00	Perinneyhdistyksen jäsenmerkki	12,00
Kansliasta kirjoitettuna/toimitettuna	12,00		
Laajempi tekstaus	13,00	Erillisillä hakemuksilla myynnissä	
Muut tuotteet		Jääkäripienoismerkki	100,00
Jääkärilippupostimerkki -arkki (10 kpl)	27,00	Jääkärihautamerkki	80,00
Jääkärien testamentti Suomen nuorisolle	6,00		

Tilaukset Jääkärikansliasta:

Tilaukset tehtävä ennen joulua viimeistään 13.12.
Döbelninkatu 2, 00260 HELSINKI
Puh. 050 377 8845 (myös tekstiviestit)
s-posti: kanslia@jp27.fi

Toimitamme tuotteet kerran viikossa.

Hintoihin lisätään postikulut.
Yhteydenotot: kanslia@jp27.fi

PAROLE

www.jp27.fi

Päätoimittaja – Chefredaktör

Jukka Knuuti, 040 753 2751
jukka.knuuti@gmail.com
Taitto Kirsi Rasinen

Lehti ilmestyy 4 numeroa vuodessa: maaliskuu-, kesä-, syys- ja joulukuun alussa.
Hinta 20 €/vsk
4 numerit i året, 20 €/årg

JÄÄKÄRISÄÄTIÖ – JÄGARSTIFTELSEN

Puheenjohtaja – Ordförande

Laatikainen Pertti

Varapuheenjohtaja – Viceordf

Fagernäs Peter

Asiamies – Ombudsman

Eklin Jukka

Jäsenet – Medlemmar

Annala Jari

Heiskanen Kari

Jordan Kari

Kivinen Timo

Kuljukka Antti

Manninen Ohto

Pennanen Jukka

Tavaila Arvi

JP27:n PERINNEYHDISTYS ry

FÖRENINGEN JB27:s TRADITIONER rf

Hallitus – Styrelse

Puheenjohtaja – Ordförande

Valtonen Vesa

Varapuheenjohtaja – Viceordf

Hakkarainen Arno

Sihteeri – Sekreterare

Kiiski Tiina

Jäsenet – Medlemmar

Aherto Markku

Hakola Terhi

Kinnarinen Tero

Latvala Raimo

Miettinen Helena

Vuontela Kyösti

KANSLIA: Auki ma–to klo 10–14, paitsi parillisten viikkojen maanantaisin klo 14–18, Döbelninkatu 2, 00260 Helsinki
KANSLI: Öppet må–tors kl 10–14, förutom på jämna måndagar kl 14–18 Döbelnsgatan 2, 00260 Helsingfors
Puhelin/telefax, telefon/telefax, gsm 050-377 8845, email: kanslia@jp27.fi

Jääkärikanslia on joululomalla 16.12.2022–6.1.2023.

Jääkäriiliike iltapäivälehdistä

Ilta-Sanomien teki jääkäriiliikkeestä erikoislehden 2015, kun vietettiin jääkäriiliikkeen 100-vuotisjuhlaa. Ja kuinka sattuikaan: kilpaileva Ilta-lehti teki historia-erikoisliikkeen jääkäriiliikkeestä samalla viikolla, kun JP27:n perinneyhdistys vietti 50-vuotisjuhlaan. Ilta-Sanomien kahdeksan vuoden takainen erikoisnumero oli asiallinen. Ilta-lehden liite pitää kiinni tyylitään: kannen otsikoissa löytyy maanpetosta, murhayritystä ja teloitusta. Tekstien sisältö on tuttua historiaa ja enimmäkseen asiallista. Tosiin mukaan on päässyt vanha väärinkäsitys, että Saksaan olisi jäänyt tai jätetty noin 400 punajääkäriä. Eri yhteyksissä kummitteleva luku 451 tulee Matti Lackmanin kirjasta "Suomen vai Saksan puolesta; Jääkäreiden tuntematon historia (Otava 2001). Kirjan eräessä taulukossa on sarake "sodan jälkeen palanneet" ja siinä luku 451. Mutta luvulla ei ole mitään tekemistä mahdollisesti epäluotettavien jääkäreiden lukumäärän kanssa. "Poliittisia tapauksia" oli. Mutta kuinka paljon, ei kukaan tiedä. Joku on kirjoittanut että kahdeksan. Jotain sen tapaista se lienee ollut.

